

M. EMINESCU: «Opere» vol XIII

Printr-o operație de analiză a străfundurilor creației literare, Lucian Blaga a decupat în poezia lui Eminescu eticheta tinărului voievod ca proiecte fundamentala a psihologiei și artei lui literare...

A trece prin deseale trimiteri ale poetului la numele lui Mircea. «Mircea I, scrie M. Eminescu, — acest prototip luminos și al artel războinice și al celui diplomatice la romani...»

Un răspuns la această întrebare ni-l dă publicistica poetului, în care, pe lângă voievodul restaurat, Matei Basarab, prima epocă fericită a căreia îl este opusă, antică, cea fanariotă...

În 1881, anul de apariție a Scrisorii III, titlatura de Mircea cel Mare apare și se impune definitiv în articolele lui M. Eminescu. La 23 ianuarie 1881, într-o discuție istoriografică...

DUMITRU DINULESCU: «Îngerul contabil»

Ironist și, într-un sens mai larg, scriitor satiric reabil, Dumitru Dinulescu nu doar un om de seamă ci un mare talent în ultimul său roman Îngerul contabil...

De informații din mediul lacustru s'a fie mai bogată. A fost trimis atunci într-o noapte un comanda de ingineri care l-au operat pe Nessie...

tritul», în articolele este „Mircea Vodă” (XII, p. 284) sau simplu Mircea, cînd se vorbește despre „epoca lui de aur” (p. 295). Alături de Titmur Lenk, de Balazid I, Mircea va fi din nou „cel Mare”, care „punea și școlile pe tronul oșmanilor la împărați după plac” (XIII, p. 75-76)...

Circulația Scrisorii III a făcut ca pentru toți cunosătorii ei Mircea să fie „cel Bătrîn”. Adevărată optică asupra voievodului se află însă în gazetația eminesciană. Mai ales vigoarea pe care o reține Eminescu din trăsăturile voievodale ale lui Mircea cel Mare...

M. Ungheanu
Cu o inventivitate, era să spun diabolică, autorul creionează o replică grotesc-modernă la imaginarii infernal medievale...

Paul Dugneanu
Căptivanul și fecundul secol al XIX-lea vorbesc din nou ditorului de azi de această dată prin gura lui G. I. Ionescu-Gion...

Școala românească
Urmare din pag. 1
tot ceea ce a creat și va crea natura, dar acum cu conștiința și arta, profilul acestora în tribuna omului — mai bun în dezvoltarea generală a lumii...

POEZIE

MAGDALENA GHICA
O TĂCERE ASURZITOARE
Editura Albatros

IMAGINI EXPRESIONISTE

Adunate sub un titlu oximoronic, poemele cuprinse în recentul volum al Magdalenei Ghica...

Magdalena Ghica, O tăcere asurzitoare, Editura Albatros

EDIȚII

DEMOGRAFIE ISTORICĂ ROMÂNEASCĂ
Unul dintre cele mai valoroase instrumente necesare cercetării fenomenelor istorice este editia de documente...

M. Ungheanu
Cu o inventivitate, era să spun diabolică, autorul creionează o replică grotesc-modernă la imaginarii infernal medievale...

COMPENDIUM

● Captivanul și fecundul secol al XIX-lea vorbesc din nou ditorului de azi de această dată prin gura lui G. I. Ionescu-Gion...

Școala românească
Urmare din pag. 1
tot ceea ce a creat și va crea natura, dar acum cu conștiința și arta, profilul acestora în tribuna omului — mai bun în dezvoltarea generală a lumii...

lor deziluzite, lei și lupii, / metalelor grele, bestiilor, cutitelor, cuilor, / scrisnetul pietrelor, planete explodate în spații, / muzica organelor rupte, creierii, inimii și degete, / tipăritul celorlalte vii, / celorlalte vii, / celorlalte vii...

Alexandru Horia
Magdalena Ghica, O tăcere asurzitoare, Editura Albatros, 1985.

● Cosin Feneșan: «Izvoare de demografie istorică, vol. I, Secolul al XVIII-lea, Transilvania, Direcția Generală a Arhivelor Statului, București, 1986»

● Petre Ursache care a dat mai demult Protegomele la o estetică a folclorului revine cu o carte de Esuri etnologice...

● Identitățile lui Litovel se numeste romanul tipărit de Ion Dumitru Dencu la Ed. «Cartea Românească» (1986). Îndrăznește reconstrucția de altă manieră a unor personaje...

● Dacă Panait Istrati mergea Vers l'autre flamme, Mircea Iorgulescu, în cartea închinată prozatorului vrea să meargă spre alt Istrati...

„MIRCEA: ÎMI RĂSPUNDE DEALUL MIRCEA: OITUL REPETEAZĂ”

„Consider ca o înaltă datorie patriotică să reamintesc, și la acest mare forum al democrației muncitorești, drumul lung de luptă și jertfe, de mai bine de 2500 de ani, de la atestarea documentară a existenței dacilor, a „celor mai drepi și viteji dintre traci”, precum și împlinirea în acest an a 600 de ani de la venirea în fruntea Țării Românești a marelui voievod Mircea cel Mare, moment care a marcat renașterea poporului român, începutul luptelor împotriva dominației străine, pentru neatarnare, pentru formarea poporului, a națiunii române, a statului național unitar independent”.

NICOLAE CEAUȘESCU

Din cuvîntarea la Congresul al III-lea al oamenilor muncii

Împămîntenirea influențelor

Interesantă operațiune de recitare colectivă a secolului al XIV-lea românesc se desfășoară, în prezent, prin diferite contribuții aplicate pe cercetarea istoriografică, pe istoria artei, pe istoria literaturii. Iată, de pildă, o sinteză, recentă, a lui Daniel Barbu: autorul scrie original și erudit despre *Pictura murală din Țara Românească în secolul al XIV-lea* (Ed. Meridian, 1986). Studiul său renunță la obișnuitele introducerilor ce însoțesc albumele de artă, desfășurînd roadele unei invenții hermeneutice. Reproducerea celor mai semnificative picturi ale bisericii domnești din Curtea de Argeș și ale pronaosului bisericii mari a mănăstirii Cozia ne prilejuiește un amplu excurs reconstituitiv în spațiul culturii române în cea de-a doua jumătate a secolului al XIV-lea. Lăsînd deoparte, în mod deliberat, entuziasmul și pactul afectiv cu dimensiunea estetică a acestor monumente, Daniel Barbu reușește o interpretare nouă a temelor iconografice și a structurilor arhitecturale. Aceste cititorii lansează o serie stilistică și ideologică specifică civilizației Evului Mediu românesc, fiind în același timp integrabile unei serii sud-est europene de provecție bizantină. Autorul operează, cu o tradiție înțeleasă în termenii istoriei seriale. Astfel, regularitățile constante, saturația lentă, autoreglarea ce atenuază (sau chiar anihilează) acțiunea factorului temporal acționează mai ales în orizontul culturii populare, în timp ce în alte straturi culturale acumularea indistinctă, depunerile valorice, intenționalități eterogene, conținutul cu felurite genealogii alimentează apariții spontane care anuntă viitoare principii organizatoare. Așadar, producțiile artistice ale celor două monumente pot fi citite ca texte, limbaje plastice, structuri narrative în care și prin care se actualizează un model al constringerilor semiotice — deci, codul proceselor de semnificare și comunicare — propriu începutului de Ev Mediu românesc. Compoziția stilistică, sensurile explicite și latente, convențiile valorico-culturale nu erau prezente și anunțate de tradiția autohtonă activă, fiind, de aceea, adevărate *praguri culturale*, dar, în schimb, sînt motivate de interese și opțiuni locale. Modelul cultural pe care îl prefigurează — consolidat apoi pe întregul parcurs al Evului Mediu românesc — reprezintă soluția ce permite păstrarea identității în fața presiunilor exercitate de ansambluri culturale externe vertebrale confesionale. În fond, este vorba de interferență și concurență unor ideologii culturale — unele din ele diferite ca substanță, dar analoge prin intenții și funcționalitate — angajate în cîștigarea și/sau asimilarea spațiului cultural românesc pe orbite centrifugale. Reactivarea literaturii profonunde înaintîndu-se la nivelul culturii de rezistență a secolului XIV — relevată de studiul citat — și lansarea seriei arhitectural-picturale de sorginte bizantină în formulă ce nu derivă nejmijlocit din experiențe creatoare locale — așa cum demonstrează Daniel Barbu — reprezintă o marșare a tradiției culturale noastre de tip medieval, cristalizarea acelor linii de forță care îl stimulează cultivarea specificității. În fapt, lectura istorico-ideologică a configurației culturale medievale — stabilizată, apoi, de fondul folcloric-poporan — indică existența unor influențe stimulativ și rezistență la infiltrări menite să germineze destrucțiunea etnică. Astfel, catolicismul — și cultura care îl propulsează — nu o vocație universalistă care exclude pluralismul etnic și, în măsură, în care este albit pe structura statală imperială sau simple pretenții imperiale, emană o ideologie culturală de expansionism misionar. Intemeierea de la Curtea de Argeș reflectă, așa cum precizează Daniel Barbu, „un program politic” ce se opune intenției de înființare a unei Valahii francisane. Arhitectura și pictura de origine constantinopolitană — în care resursele locale sînt folosite doar ca mijloace de elaborare — transmit un mesaj de emanație pur bizantină, integrarea în ecumenicitatea răsăriteană fiind o sursă de legitimitate culturală, semn al destrămării legăturilor principatului sud-carpatic cu statul angvin. Așa cum arată și Artur Silvestri, „prin aceea că e bizantină, aparținînd de spiritualitatea întemeiată pe modelul grec de „polis” autocefale, cultura bizantină este deopotrivă un tip de creație endogenă și mai puțin universalistă. Acest proces e tratat și deopinde, în bună măsură, de autohtonizarea, prin diferite unități etnice, a Bizanțului. Soluțiunile începe să fie echivalente cu etnia și odă la secolul al XIV-lea, cultura e în Dunărea de Jos, o cultură de conservare, consemnând un extract de Europă veche, de Ev Mediu timpuriu.” De aceea, întemeierea bisericii argeșene simbolizează, alături de înființarea Mitro-

poliei Ungrovlahiei, lesirea de sub presiunea politică și confesională maghiară, situația în opoziția ortodoxă în care amprenta imperială constantinopolitană este indiscutabilă. Totuși, impactul bizantin nu are loc doar prin instituționalizare cu viză metropolitană, ci și prin filiera indirectă — cum ar fi isihasmul ortodoxismului cultivat pe muntele Athos mai mult în varianta canonic-rituală și nu expres ideologic-expansivă, precum și implantări sud-dunărene ce permit revalorizări stilistice și ajustări prin filiera localismului socio-istoric. De aceea, chiar dacă „biserică domnească n.n.” încearcă mai puțin să „convoloneze” și să „convingă” (p. 73), sînt prezente mentalități poporane care atenuază imitarea Bizanțului: de pildă, imaginea iconografică ce descrie soliditatea națiunilor în jurul Imperiului exprimat doar triumful apoteozei creștine și cel imperial (p. 14), iar în pronaosul principelui nu e prezentă ca un dominus, intermediar între ierarhia cerească și ordinea profană, ci aidoma oricărui alt membru al comunității surprins în momentul exprimării convingerilor și stărilor sale (p. 21). De altfel, chiar revalorizarea voievodului Alexandru spre unitatea ortodoxă e grăbită de faptul că majoritatea populației ținea de ritul răsăritean, dar în atare ocară: autoritățile canonice, deci cu elaborări spirituale pre- și ne-creștine ce aparțin localismului creator ce nu va putea să facă inofensiv. Dimpotrivă, replicile la încercările de expansiune culturală orientată confesional vor porni chiar (înaintînd acestui fond autohton) agresivitatea islamică în Dobrogea, înainte de 1300, în forma coloniilor mistice și ascetice este izolată: ordinele ascetice ale catolicilor sînt contracarate prin adaptarea isihasmului bizantin la experiența ascetică specifică izvoită din mitologia dacică. Blocarea efortescenței gotice prin activarea structurii monastice indigene în timpul domniei lui Mircea cel Mare e desigur, o motivație politică evidentă, dar și una culturală ce poate fi lesne asumată ideologic. Si intr-un plan și în celălalt este clară opțiunea pentru autonomie. Bizanțul însuși e privit doar ca sursă de legitimitate confesională, eventual prin intermediere sîrbescă. „Cozia — precizează Daniel Barbu — nu a fost menită (...) să devină o sihăstrie asemeni Vodiței sau Tismanel; ca este însă o *luare în posesie a hotarelor țării alite în numele ortodoxiei, cit și în cel al voievodului care se înființează aici necropola. Un ciclu istoric se închide: cititoria coziană este semnul unei diferențe: principatul transalpin se delimitează de Ungaria (...). În fața Occidentului, principiile își instalează aici efigia, iar ritul răsăritean factorul său de stabilitate: monahismul” (p. 29). Este aici un efort de situare într-o ortodoxie elaborată din interior, după date locale, și nu ca un simplu reflex al ipostazei metropolitane. Nu mai e vorba, dar, de o generalitate exemplificată, ci de asumarea generalului prin specificitate: comunitatea ortodoxă e localizată spațial și temporal, universalismul ortodox — care în fața imperială a făcut posibilă ideea expansionismului, chiar dacă a unei expansiuni de reacție — se împămîntenește. Ne aflăm la începutul unei serii istorice ce traversează societatea și cultura întregului Ev Mediu românesc.*

Vasile Macovicu

*) Acest joc al steleror de influență este, de pildă, urmărit și de Artur Silvestri în analiza literaturii epocii lui Mircea cel Mare (cf. Revue roumaine, nr. 9/1986).

**) (Cf. Artur Silvestri, art. cit.)

Mircea în fața Mării

Așa îl văd: în fața Mării cea mare, pe cal năzdrăvan și-n veșmînt sărutat de mreaona adîncurilor. El privește mereu zburcînd amar, scrutează întinderile, îi aminte, Ochii lui ating vîrsta neamului. O stea risipită prin zădri se adună deasupra-i, înclină cumpăna de partea aceasta o aurorei, zvîcnet de gînd între timpul său și altul fără măsură.

Așa îl văd: în fața Mării cea mare, pe cal năzdrăvan și-n veșmînt sărutat de mreaona adîncurilor.

O fortăreață abruptă e inima-i deasupra istoriei. Și nu o cîntăsc nici ploaia de foc din crucea nopții unde stă de veghe... Și unde fruntea lui se umple de uriasă ogîlnă fierbinți, care luptă cumplit la hotarele dintre a fi și a nu fi ale unui popor, și unde viața cere mai multă viață, jertfa mai multă jertfă, întepelciunea mai multă întepelciune.

Așa îl văd: în fața Mării cea mare pe cal năzdrăvan și-n veșmînt sărutat de mreaona adîncurilor. Luminosă i-e veghea fără sfîrșit! În fața lui se revarsă corăbiile tinere. În urmă-i Podunavia blindă înclină lanurile-i de grîne. Românul poartă în palmă curată pinea și vinul, peste păduri — limpezimi înalte și sfinte, către soborul munților depărtați căldătoresc ciobanii mereu și albele turme...

Iar El — în fața Mării cea mare, pe cal năzdrăvan și-n veșmînt sărutat de mreaona adîncurilor.

Dumitru Bălaș

Odă la Cozia

Singurul Mircea-n istorie singurul Mircea fiind timpul prin timp se întoarce pînă la timpul oricînd

cîtă lumină există Dunărea cară în mare albă biserică albă dor de dreptate mai mare e iertare pe prispă nu este cîntec pe rug' cit orizontul se taie singur cu fierul de plug cine să-nsemne sîmînța cine să numere

n-au fost pe lume ca dînsul dragoste cîtă ne dăva

iar în lumină și stroie iar în odă și visare cîrpele vîntului flutură caii și-a-pung în mișcare cine sărute pămîntul cine și-î-tinge capitele domnul e pașnic și mingie domnul înfruntă

ceară și cremene singură iarba uitării

sore și miere pe buze lui i se-nchină o saltă ce se întîmplă pe lume ce se întîmplă chiar

cît să aduni în cuvinte nu poți cu-aceleași să nu poți să uiți nedreptatea nu poți să uiți

că dintr-o mînd în alta îți cade-o felie de cer ce ați pus voi în ființă este-n ființă și-acum restul ptea mult ar fi astăzi de-ar fi cenușă și fum

Ion Nicolescu

„Mircea cel Mare” — sculptură de Petre Stoicu

Omagiul scriitorilor

Comparînd operele artistilor plastici cu cea ce poartă, dramaturgii și dramaturgii omîni, în același rîstimp, adică din veacul al XIX-lea și pînă astăzi au creat ca recunoștință domnitorului, luptelor și înalțelor înfăptuiri ale cunoscătorilor și ale altor necunoscuți din perioada 1386-1418, cele datorate celor ce armonios orînduiesc cuvintele se situează pe un plan superior. Adevăr explicabil prin cea ce genul eminescian ne-a lăsat moștenire, anume, *Scrisoarea a III-a*, acest imn închinat celui care își apară sărăcia și nevoile și neamul, poeziei și cavaleriei române, luptătorilor de elită, noștri țării, ale căror virtuți erau cunoscute în întreaga Europă, chiar în acele părți continentale unde îngimfarea unor comandanți s-a dovedit alt de păgubitoare, versuri știute de noi încă din copilărie și păstrate într-un unduiet anume al ființei fiecăruia. Si, poate, mai mult decît altele, acestea: „Călăreții umplu cîmpul și roesc după un semn / Și în caii lor sălbaticii bat cu scările de lemn. / Pe copite iau în fugă fata negrește pămînt / Lăsată scînteie lunzi în soare, arcuri se întind în vînt. / Și ca noiri de aramă și ca reptol de grîndini, / Orizontu-ntunecîndu-l, vin săgeți de pretulîndi. / Vi-lînd ca vijelia și ca plesnetul de ploaie, / Uria cîmpul și de tropot și de strigăt de bălăie, / În zădar și gîga-nțurată, / Căci cuprînsă-i de pietre și în față și în coaste, / Căci se clatină rîrite siruri lungi de bălăie / Cad asabii ca și picuri risipite pe câmpie. / În genunchi și negam pedestri, cîmii și se răstoarnă. / Cad săgețile în valuri, care suieră, se toarnă / Și lovind în fată-n spate, ca și crîvîțul și gerul, / Pe pămînt lor li se darcă ce se năruie tot cerul... Mircea însuși mină-n vînt vijelia-negrozitoare, / Care vine vînt vine, călăie totul în piciorare; / Duruind soscau călări ce au zid înalt de sulții, / Printre cetele păgîne trec rapidu-sîi lunce sulții: / Risipite se-mprăstie a dusmanilor straguri, / Și gonind biruitorul tot veneau a țării steaguri, / Ca potop ce prăpădește, ca o mare turburată — / Peste-n ceas păgînăitatea e ca pleava vînturată, / Acea grîndin-olălită înspre Dunăre o mină, / Iar în urma lor se-nține falnic armia română”.

Dar nu numai lui Eminescu i se datorează evidentul decalaj valoric (desi mai în întîi lui, desigur), ci și lui Vasile Cîrlion, mereu venind spre noi „în viscol de dureri”, cu atît de stuțu creatie *Ruinele Tirgovîștii*, prin care se „înagura în lirica noastră — după cum observă G. Călinescu — poezia vestigiilor istorice”, ca și lui Ion Heliade Rădulescu, originar din capitala vesticului stat românesc — lui Grigore Alexandrescu cu nu mai puțin cunoscutele versuri de sub titlul *Umbră lui Mircea la Cozia*, din cuprinsul cărții ne reamintim, mai cu seamă, frumoasele alcătuirii: „Ale tur-nurilor umbre peste undă stau culcate. / Către tîrmul din potrivă se întind, se prelungește. / S-ale valurilor mîndre generații spumezate / Zidul vechi al mînăstirii în cedăntă îl izbește. / Dînt-o posteră, din ripă, noaptea țese, mă-mpresoaară, / De pe muce, de pe stîncă, chipuri negre se cobor: / Muschiul zidului se miscă, / Prîntre iarbă se strecoară / O suflare, care trece ca prin vine un fior”.

Ceea ce Dimitrie Bolintineanu scria sub titlul *Viaja lui Vlad Tepeș și Mircea Vodă cel Bătrîn* (se cunosc două editii rare, din 1883 și 1870), operă mai puțin citată azi, dacă nu sînt uitată, din păcate se situează mai degrabă în domeniul literar decît cel istoriografic propriu-zis, ea dezvăluindu-ne — și acum — mai mult un autor inclinat spre fantazie, ferra (fresco) decît spre înregistrară, exactitate cu rigurozitate, a datelor istorice. Lucrarea sa, scrisă cu respect pentru marii voievozi, vede

lumina hiparului în perioada premerătoare războiului de independență națională, înmănată împotriva otomanilor, cunoscută de o masă largă de cititori (a fost editată, după cum se și precizează, „pentru popor”), a avut darul să întredînească în rîndul romanilor dorința de libertate, sentimentul de mîndrie națională.

Nu multă știută mai este și astăzi *Cuvîntarea comemorativă la cîinci sute de ani de la moartea lui Mircea cel Bătrîn*, rostită chiar în anul Marii Uniri (1912) de către cel care, în ierarhia oamenilor de cultură de la noi — și nu numai de la noi — ocupă un loc de seamă, Dumitru Onciul. Nu cu rosturi literare întocmită, se înțelege, *Cuvîntarea*, prin felsele ei calități, ce satisfac și aceste rosturi.

Printre evenimentele culturale de care, de asemenea, ne amintim tot mai rar, se află și un episodul istoric intr-un act, *Mircea cel Mare și Balazid* (după Eminescu), de către Alexandru Timotescu (Ploiești, 1903).

Scriitorii români de azi care au abordat tematica istorică (nu puțini, iar întoarcerea către trecutul îndepărtat s-a petrecut, într-un rîstimp relativ scurt, într-o măsură încercabil mai mare decît au făcut-o cei din alte perioade literare) au înlesnit, prin creații interesante, noi întîlniri, ferice, cu marile domnitori care a fost Mircea Vodă, cu oamenii vremii sale.

Spre pildă, numai între anii 1970 și 1981 au fost elaborate, printre altele, următoarele lucrări literare de amploare (nu consemnăm și creațiile de mai redusă dimensiuni cu subiect portante, precum și versurile publicate în revistele noastre culturale): *Iaina lui Mircea-Voievod*, roman istoric (de Băjenaru Popescu și I. Grigore, București, Ed. „Ion Creangă”, 1970); *Ion, Mircea voievod*, piesă în trei acte (scris de Ion Maxim, Timișoara, Ed. „Facla”, 1980); *Doi ani de culezănă*, roman (fautores, Ada Orleanu, București, Ed. „Ion Creangă”, 1981); *Limba veche de la Cozia*, roman istoric datorat Virginiei Serbănescu, București, Ed. Militară, 1981).

Nu a fost în intenția noastră să analizăm în detaliu, profund, aceste lucrări, dar rezultatele cercetărilor românești asupra acestei epoci de fecundă creație, operele din vremi deosebite, apropiate ori îndepărtate nouă, cu subiecte inspirate din evenimentele și fenomenele întîmplătoare la Dunăre, Carpați și Mare în anii 1386-1418.

Omagiul adus de istorici și de către creatorii de frumos, celor care, în ultimii ani ai vîncului al XIV-lea și în primii ai secolului următor, au înființat țara noastră și le-au străjăuit, aici, la intrarea spre inima Europei, în fața acurului otomane, au lucrat pămîntul, au înfrumusețat viața semenilor lor, de atunci și de mai tîrziu, s-a dovedit în realitate, înființat mai profund, nu impănat, nu ofemer ci, continuu, un legămint, o luptă, da, o luptă dreaptă cu înțelegerea și cîntarea marelui voievod Mircea și a contemporanilor săi ce i-au fost aproape în înfăptuiri, istorici, scriitori și artiști plastici, la rîndul lor, însemnate opere.

Alexandru Ligor

Inchinare

Marelui voievod

Doamne, sîntem cum ne stii, / La răscruce de vreme grea, / Ducem țara înainte, / Țara noastră de lumină, / De sub lună, de sub stea.

Ne-au furat și neam și țară, / Însă n-am putut pieri, / După iarnă vine vară, / Și-a venit la noi o zi.

Pe Carpați bătuți în cuie, / Veacuri lungi am sîngerat, / Însă țara n-am vindut-o, / N-am scos țara la mezat!

Ne mai lătră cite unii, / Pe la porți în miezul nopții, / Dar noi, doamne, creștem griul, / Și copiii și nepoții.

Soapla grea aprinde zorea, / Pe sub lacrimi rec, / „Să păstrăm țara întreagă”, / Strigă Mircea din mormînt.

Doamne, sîntem cum ne stii, / La răscruce de vreme grea, / Ducem țara înainte, / O păstrăm Măria Ta!

Petre Ivancu

ACASĂ Însemnare blindă

Septembrie... Fructe jertfindu-se. Muni și potop de lumini, pierdere-n seraiuri vegetale. Căzînd toamna cu praguri violete în uși de chihlimbar mi-am adus aminte de țăruraru Ciprian Zaharia, staretul mînăstirii Bistrița (mînăstire de măr, mînăstire de rai, mînăstire de ploie cusute cu stele și fir de lună) și de cartea sa, Iosif Musat 1, care ar trebui să ni se deschidă pe masă în acest septembrie de miere veche și de amiază de lemn proaspăt despicat. O carte dedicată în străfundurile-i de aur lui Mircea cel Mare. Poate că demult ar fi trebuit să fie prezentă în fața lumii și a tuturor vîrstelor intelectuale. E o carte venită din tumultul necurilor și care dovedește că micile citări ale umanității — o chihlie, o odăie umbrită de un nuc — pot schimba tabla immutabilă pămîntului cu darurile sale și pot ridica în inimi acea stare de tăcere sfioasă care e altitudinea trecutului. Lunga și fascinantă călătorie a vieții și a vîntului din care ne traagem, aceasta numesc eu altitudinea trecutului. Cartea Iosif Musat 1, scrisă de prietenul meu Ciprian Zaharia, circulează prin clipele mele la același nivel cu norii de purpură mi-am adus aminte de țăruraru Ciprian Zaharia, om de zidire linistită, va fi un instrument de mare pret în mina specialiștilor și un mîrgăritor în vînturile bibliotecilor noastre. Lucrarea, citată în manuscris, a stimulat dezbaterile și confruntările atît de curajoase și încitante din ziare și reviste cu privire la domnia lui Mircea cel Mare și al rolului decisiv al bătrînelui voievod în salvagardarea libertății și identității lui numai a poporului român, ci și a Europei sud-estice. Cartea Iosif

Musat 1, printre altele, stă la baza tematicii studiului al lui Alexandru V. Diță „Victoria românească de la Rovine (17 mai 1395)” — apărut în publicația Institutului de studii istorice și sociale politice de pe linia C.C. al P.C.R., *Anale de istorie*, nr. 4, p.p. 26-43. Intr-o notă din subsoal Alexandru V. Diță scrie textual: „multumim autorului acestei cărți înnoitoare despre relațiile româno-bizantine din secolele XIV-XV pentru a ne fi îngăduit lectură ei înainte de apariție, lectură care a constituit punctul de plecare al prezentei cercetări”.

Cartea lui Ciprian Zaharia m-a îndatată ca altitudinea trecutului intrupează timp fantastic și timp real, strecurat prin oșele pierderilor și totodată timp împlinit. Urză și tragedie românească. Intr-un cuvînt Istorie. O tăcere lungă cit o domnie de voievod dirz a dus la scrierea ei. E demnitatea celor care știu să lucreze prin noții. Demnitatea prietenului meu de la mînăstirea Bistrița e egală cu demnitatea meriilor, cu ondulata vîntului, prin trestii, cu blindetea strîmă a fosmețului.

Septembrie. Fructe jertfindu-se. Lună dormind în măceși, în călîni, în peri jefuți de toamnă. Acum, mai mult ca oricînd, știu că temelia izbinii e muncă. Restul ține de divinitate și de înțelegere. Și nu mai ales de tinerețe. Toate cărțile bune, de felul cărții Iosif Musat 1, sînt sortite izbinii și poartă în filele lor tristetea albă și asfințită a nopților de căutări, de chin și de bucurie.

Septembrie, se bat în ramuri cerbii, apele curg involouate cu păstrări, în piscul mîntelui crește viscol de culori, iar în înțina mea credința că toate cărțile fascinante aparțin oamenilor și umanității. Mai departe nu străducesc decît ochii cuvîntelor. Mai atît al celor tiparite.

Fănuș Neagu

SPICULATI

platon pardău

Erau clienți care (din acest punct de vedere) Hudubău fusese un adevărat inger) voiau ca tabloul să aibă cit mai mult roz, albastru deschis sau violet, cind florilor comandate li s-ar fi potrivit alte culori. Era de-a dreptul scandalos în ce măsură clienții lui nu se lasau sfătuiți. Se învteau prin atelier plini de siguranță de sene și spunea unde să fie rozul, unde albastrul, unde verdele; unii precizau pînă și nuanțarea de flori al buchetului, ca la magazinul „Forticola”, așa cum făcuse o doamnă din Baia Mare: „Săptezecizeci trandafiri roz, trei albi și cinci galbeni. Cei albi, în mijlocul buchetului, galbenii împrejur, vasul de alamă bine lustruită, ca așa am văsat și nu-mi plac verziurile”. Da, toți erau foarte experti, cu excepția lui Hudubău: toți pretindeau să se pună pe pînă (sau carton) ce era în capul lor, constatare cu indiferență Belung, principalul era ca plăteau. Gîndindu-se la portretul bărbatului cu chelie mustață, de astă dată privi altfel gusturile clienților lui. Nu li îmboldi vreo ambicie jignită că nu era considerat altceva decît un croitor sau un pantofar căruia se cere să execute după modelul cutare din materialul cliențului. Nu. Nesciunța acestor oameni care își risipeau banii fără folos și se cutundau tot mai adinc în milul prostului gust nu li mai putea rămîne străină. Pentru că în procesul de degradare, cine, dacă nu și el, era din plin implicat? Nu acceptase, de-a lungul anilor și altor ani, să slujească un zeu vulgar și mediocru?

— Așa se întîmplă că gîndul la portret în loc să-l apropie de lucrul de care trebuia să scape, să grăbească absolvirea de o sarcină, dacă nu prezintă, oricum stînjitoare, și depărta și chiar aduse unele complicații. Pentru că, o jumătate de săptămîna mai tîrziu, cind doamna Ada Georgescu, soția sefului poștei, sună la ușa pictorului, cu intenția de a-l comanda un portret cu călău de fier și cerbi, pomeni refuzată tranșant. Crezînd că nu-a fost bine înțeleasă din pricina că grăvela ușor și modern, iar despre inteligența lui Belung nu avea cea mai bună impresie, doamna Ada repetă comanda mai detaliat:

— Cerbi să fie doi, cu coarne foarte frumoase; mai înțeleg, o cută. Mălele să fie făcute mari, pentru că tabloul pleacă în afara Dorului, la o cumnată, și nu vreau să creadă că la noi a dat seceta, ceea ce ar bucura-o, după cum o cunosc.

Belung ascultă, ținînd capul puțin aplecat înainte pînă încheie, apoi, după care, foarte politicos, spuse:

— Nu vă pot servi.

De astă dată nu mai înțelese doamna, care era o intruchipare a tinerei căsătorite cu situație socială temeinică și, deloc fără importanță, avea și un născuc cîm, dovadă de răfăie culturală.

— Mă refuzați? făcu născucul și, de o parte și cealaltă, se iviră, simultan, stămpilele roșii ale unei enervări de asemenea cultivate.

— Se poate interpreta și astfel, zise cu simplitate pictorul. Felul dumneavoastră de a înțelege a grăbit explicația. Da, vă refuz, înțări. E dreptul meu.

În zece ani de cînd, originară din Dorohoi, era venită prin căsătorie în Doruna, doamna Ada se obișnuise să obțină tot ce dorea, succes datorat, pe linia poziției sociale a sotului (cine, de-a nevoie de serviciile poștei?), înfăptuirii ei plăcute, aceluia de pierștii pufoasă în carnea căreia orice bărbat demn de acest calificativ și-ar fi infipt cu poftă dintîi. Sîbănogul din fața ei trebuia să fi fost nepuțințios și orb, din moment ce îndrăznea să o ofenseze. În mod normal, primul impuls — exact invers? Merita să se gîndească la asta, își zise, și de aici apăru spiriduşul (cornul sau nu, cine știe) care-l făcu să scoată din dulap certificatul medical eliberat de doctorul Vladislav.

— Pentru că sint bolnav, doamnă, făcu, la rîndu-i, plin de gravitate. Aici nu scrie cu adevărat tot ce am. Numai la insistențele mele, la rugămintă fierbinți, doctorul a acceptat să nu menționeze diagnosticul corect și întreg.

— Scrie oboseală, citi nedumerit soția sefului poștei.

În realitate, m-a găsi schizofrenic, paranoic, stăruie de agitație, termind cu cele depressive... După părerea lui, nu mai pot garanta de mine și ar trebui să mă tritez serios.

Doamna începu a da semne de neliniște. Bratele uitate în poala rochiei își pierdură molimeea. Degetele se încheștară pe poala-portofel.

— Una dintre bolile acestea, cum e de exemplu paranoia, se vede numai cînd omul acționează.

— Și de ce anume vă ocupați? nu cedă doamna, din nou insinuînd că ar accepta ceva din partea lui, fie o sugestie, fie o minciună care să facă mai dulce refuzul. În același timp, Belung punea să înțeleagă că doamna Ada nu se încapătina, la urma urmei, să trimită cumnatei ei neapărat născucul dorit cu câteva minute înainte. Adică, deschidea ea încerte posibilități de interpretare, în cazul cînd pictorul avea ceva mai interesant...

Belung privi spre sevalele. Din fericiere, înainte s-o invite pe doamna Ada în atelier, scuzîndu-se „pentru o clipă”, acoperise schița cu un număr mai vechi din „Opinia”.

Mă las de pictură, spuse după ce se asigură că primejdia indiscreției fusese bine prăvănită.

Doamna Ada avea un registru larg de posibilități și, cum în atelier era plăcută răcoarea, se instala mai bine pe scaun, convinsă că refuzul trebuie răscumpărat măcar cu descoperirea vreunui secret demn de interesul opusului. Avea cu un grup de prietene, care-și mutau pokorul de la una la alta după un calendar fluctuant în funcție de mici sau mari invidii, efuziuni arzătoare ori, pur și simplu, forța plictisului. Intîlnirea cu un Belung care s-a lăsat de pictură putea fi un subiect. Spuse, de aceea, cu o inspirație care sări peste etape de tranziție:

— Imi pare rău. Dar sint sigură că aveți un motiv foarte serios. Nu vă întreb despre ce e vorba, pentru că imi închipui că asemenea hotărîri se iau cu lacrimi și singe.

— Ultimele trei cuvinte le reținuse dintr-un serial t.v.: folosirea lor li păru potrivită și se feliicită pentru buna memorie sensibilă la ceea

nează. De pildă, stai de vorbă cu el, e bine mersi și deodată îți sare de gît.

Frica de posibilitatea unei asemenea reacții o ținu pe scaun pe clientă. Instinctiv, procedă ca în cazul intîlnirii cu un cine care nu trebuie așteptat. Belung continuă liniștit:

— Natural, eu mă țin bine în mină. Cel mult, cu mine, o femeie frumoasă ca dumneavoastră e în pericol din alt punct de vedere, adăugă zîmbind. Înșă eu vă respect. Sint sigur că-n acordul încrederea dumneavoastră și nu vă faceți nici un fel de griji că sintem numai noi, în casa goală. Puteți să plecați cînd vreți, usa nu e încuiată. V-am spus despre boala nău mai pentru că m-ați întreb și nu am avut inimă să vă las plecați cu un refuz fără să cunoașteți motivul adevărat. Dar pot să am și eu o rugămintă?

— Vizitatorul se ridicase și, cu spatele înainte, căuta ușa.

— Și rămîni totuși între noi, urmă Belung, prudent să n-o sperie, iar eu vă promit că imediat ce mă restabilesc, vă caut și veți fi mulțumit.

Într-un fel, se întîmplase ca și în cazul interviului. Pornise într-o direcție și ajunseser în alta. De ce o făcuse? se întrebă pictorul, convins că doamna Ada va umple orășul cu stirea bolii lui. Nu avea un răspuns, cînd citi în „Opinia”, o știre nesemnă, că, „din motive de sănătate, maestrul Oct. Belung a renunțat temporar a ne mai împodobi spațiul vital cu prea cunoscuții domniei sale cerbi și mult răspînditele legume și zăzavaiuri. Deplină pierdere etc., etc.”.

De astă dată se amuță. Puzdrea nu-i mai trezi teamă. Cînd Hudubău, serios îngrijorat, intîlnindu-l la piață, unde Belung ținuse mere ardeieșii și, spuse, dacă era posibil, citeva gîlți, pentru că voia să-i impună un regim alimentar energizant, îl întrebă ce e adevărat în legătură cu stirea din „Opinia”, pictorul zise:

— Nu știu. Își bate joc de tot și de toate. Dumneata ești o valoare, n-ar trebui să permit să te terfelească.

— Nu mă consider terfelit, spuse Belung vesel că găsise gîlțile: o grămăjoară pe sacul asterului al unui tînar neras, cu sapașă turguată. Se țirgu puțin, ținînd să scoadă din preț. Hudubău aștepta formînd și întorcînd ochii furioși peste piața împrejmuită cu garduri de beton între care tarabele fuseseră alinate ordonat — mese de platră, cu tomberona la capete. Belung reluă, după ce controlă că plasa nu are vieră după prin care merete sau gîlțile să se piardă.

— Bătucoara e ca o partidă de sah, trebuie două persoane.

Se îndreptau spre oraș, pe cînd în urmă, către stînga, rămînea căsuta de pe strada Vicelilor, de unde pictorul primise intîlul semn de prețuire pentru fapte de care nu era pe deplin conștient. Bî fu miță de expresia de îndirire derutată a lui Hudubău. Poate și amorurile acestui inspector financiar nu erau altceva decît

necontenite încercări de a se apăra împotriva jignirilor. Orgolii inutile, pentru că (surise în tăcere), fusese de ajuns să treacă pe dinafintea ferestrelor. Matilde, ca profesora de limbă străină să-i ofere aceea floare care nu era doar o simplă floare! Reprezentă un omagiu și, de ce nu?, o intenție. Hudubău își suflă nasul, folosindu-se de o mică batistă albă. Belung consideră că trebuie să procedeze metodic.

— Trebuie două persoane. Una care să cîștige, una care să piardă. Chiar pentru remiză, tot doi trebuie să fie jucătorii, Inteleși? Ai nevoie de cineva care să accepte jocul. Puzdrea insultă pe toată lumea, zici. Reușita lui se datorează partenerilor, insultatilor, celor care se infurie. Această minie este combustibilul folosit de Puzdrea și sint sigur, el e foarte conștient de imensitatea depozitului. De o parte, el, de cealaltă Doruna jignită și furioasă. Inteleși acum? Jocul continuă cît timp există ambale părți. În cazul meu, mașinaria nu merge. Mie nu-mi pasă de jignirile lui. Ca atare...

— Nu cumva ești, într-adevăr, bolnav? îl creșetă deodată Hudubău.

— Poate sint, zise visător Belung. Are vreo importanță?

— Cum să nu aibă? Noi am cumpărat florile dumitale.

— V-ar deranja să știți că sint produsul unei simțiri dereglate? Nu v-ati putea uita cu plăcere le ale, aflînd că artistul e cam într-o doagă?

— Nicî chiar așa, se apăra Hudubău, luat pe neașteptate.

— Nebun e în pantă: inspectorul ești puțin și se înroși la față. Belung țopăia viol cu a sa plasă în mină:

— Ba la asta te-ai gîndit. Fiecare, cînd e vorba de artiști, intîi și intîi se gîndește de-a simțiri sine nu în toate mințile. Printre rîndurile stîrîi din „Opinia” se citește că Belung a încercat să inebunească. Hai, recunoaște.

Fața lui Hudubău exprima neașteptare: plectorul îi era miță de grăsului lui tovarăș de drum. Totuși, Hudubău nu pronunțase direct cuvîntul „nebuln”; avea dreptul la iertare. În povesti, de obicei, cîi continuau drumul împreună, pînă la poarta parcului, de unde Belung era hotărît să traverseze singur către casă printre brazi și pînă, să privească florile, să caute vreo veșnică îndrăzneță coborîta pe alei, îl spuse, asadar, cum decurseser intîlnirile cu Ada și incheie cu marturisirea că intenționat lansase acest zvon.

— Ca să nu vorbim că, scotînd nebun, dobindesc o libertate nesperată. Nu-l frumos?

— Nebun e ca și cum ai fi mort, îl contrazise Hudubău. Măi bine datorii. Lasă-te de experiențe proaste.

— Depinde. Sint diferite feluri de a fi nebun, făcu absent pictorul, cu plasa atîrnîndu-i trist în mină. Există o nebunie să pictezi zi de zi, an după an, flori și floricele, și va fi existînd alta — să nu mai vezi să o faci.

— Fii serios... Dacă nu mai pictezi, cu ce-ai să te ocupi?

Cercul se închisese. Ajunseser la întrebarea pusă de Ada.

— Gădesc eu ceva, îl asigură. Deocamdată, nu sint nebun. Dimpotrivă. Mai normal decît cei mai normali.

Știrea din „Opinia” o alarmă și pe frumoasa secretară. Belung găsi acasă o telegramă prin care i se cerea să tracă pe la biroul unde se întîlneau cu domnul Alexander. Secretara avea gazaeta pe masă, iar în încercarea de a găsi banii, care rărea solicitorii și împăstia artiștii, sau îi tenta cu iserii în aer liber cu sevalețul ori caietul de schițe, nu era nimeni. Secretara îl întrebă ca și Hudubău, dar mai direct:

— Ce boală aveți, domnule Belung? Sint impoternicită să vă dau tot ajutorul necesar.

Dacă ei dorea, avea uși deschise la orice medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate, zise tînară. Eu știu din experiență. Dacă m-aș fi scumpit, mama de mult era moartă.

Comparația nu-i plăcu. Totuși, găsi mai prudentă să mulțumească și să dea asigurări că nu suferea de nimic serios. O gripă banală, fără complicații. Era normal ca „Opinia”, care trăia din scandal și senzație, să umfle lucrurile. Secretara să dea asigurări domnului Alexander că Belung din Doruna (puse oarecare emfază în rostirea numelui însoțit de cel al localității) este în deplănată forță, iar că creșterea în liceu medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate, zise tînară. Eu știu din experiență. Dacă m-aș fi scumpit, mama de mult era moartă.

Comparația nu-i plăcu. Totuși, găsi mai prudentă să mulțumească și să dea asigurări că nu suferea de nimic serios. O gripă banală, fără complicații. Era normal ca „Opinia”, care trăia din scandal și senzație, să umfle lucrurile. Secretara să dea asigurări domnului Alexander că Belung din Doruna (puse oarecare emfază în rostirea numelui însoțit de cel al localității) este în deplănată forță, iar că creșterea în liceu medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate, zise tînară. Eu știu din experiență. Dacă m-aș fi scumpit, mama de mult era moartă.

Comparația nu-i plăcu. Totuși, găsi mai prudentă să mulțumească și să dea asigurări că nu suferea de nimic serios. O gripă banală, fără complicații. Era normal ca „Opinia”, care trăia din scandal și senzație, să umfle lucrurile. Secretara să dea asigurări domnului Alexander că Belung din Doruna (puse oarecare emfază în rostirea numelui însoțit de cel al localității) este în deplănată forță, iar că creșterea în liceu medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate, zise tînară. Eu știu din experiență. Dacă m-aș fi scumpit, mama de mult era moartă.

Comparația nu-i plăcu. Totuși, găsi mai prudentă să mulțumească și să dea asigurări că nu suferea de nimic serios. O gripă banală, fără complicații. Era normal ca „Opinia”, care trăia din scandal și senzație, să umfle lucrurile. Secretara să dea asigurări domnului Alexander că Belung din Doruna (puse oarecare emfază în rostirea numelui însoțit de cel al localității) este în deplănată forță, iar că creșterea în liceu medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate, zise tînară. Eu știu din experiență. Dacă m-aș fi scumpit, mama de mult era moartă.

Comparația nu-i plăcu. Totuși, găsi mai prudentă să mulțumească și să dea asigurări că nu suferea de nimic serios. O gripă banală, fără complicații. Era normal ca „Opinia”, care trăia din scandal și senzație, să umfle lucrurile. Secretara să dea asigurări domnului Alexander că Belung din Doruna (puse oarecare emfază în rostirea numelui însoțit de cel al localității) este în deplănată forță, iar că creșterea în liceu medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate, zise tînară. Eu știu din experiență. Dacă m-aș fi scumpit, mama de mult era moartă.

Comparația nu-i plăcu. Totuși, găsi mai prudentă să mulțumească și să dea asigurări că nu suferea de nimic serios. O gripă banală, fără complicații. Era normal ca „Opinia”, care trăia din scandal și senzație, să umfle lucrurile. Secretara să dea asigurări domnului Alexander că Belung din Doruna (puse oarecare emfază în rostirea numelui însoțit de cel al localității) este în deplănată forță, iar că creșterea în liceu medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate, zise tînară. Eu știu din experiență. Dacă m-aș fi scumpit, mama de mult era moartă.

Comparația nu-i plăcu. Totuși, găsi mai prudentă să mulțumească și să dea asigurări că nu suferea de nimic serios. O gripă banală, fără complicații. Era normal ca „Opinia”, care trăia din scandal și senzație, să umfle lucrurile. Secretara să dea asigurări domnului Alexander că Belung din Doruna (puse oarecare emfază în rostirea numelui însoțit de cel al localității) este în deplănată forță, iar că creșterea în liceu medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate, zise tînară. Eu știu din experiență. Dacă m-aș fi scumpit, mama de mult era moartă.

Comparația nu-i plăcu. Totuși, găsi mai prudentă să mulțumească și să dea asigurări că nu suferea de nimic serios. O gripă banală, fără complicații. Era normal ca „Opinia”, care trăia din scandal și senzație, să umfle lucrurile. Secretara să dea asigurări domnului Alexander că Belung din Doruna (puse oarecare emfază în rostirea numelui însoțit de cel al localității) este în deplănată forță, iar că creșterea în liceu medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate, zise tînară. Eu știu din experiență. Dacă m-aș fi scumpit, mama de mult era moartă.

Comparația nu-i plăcu. Totuși, găsi mai prudentă să mulțumească și să dea asigurări că nu suferea de nimic serios. O gripă banală, fără complicații. Era normal ca „Opinia”, care trăia din scandal și senzație, să umfle lucrurile. Secretara să dea asigurări domnului Alexander că Belung din Doruna (puse oarecare emfază în rostirea numelui însoțit de cel al localității) este în deplănată forță, iar că creșterea în liceu medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate, zise tînară. Eu știu din experiență. Dacă m-aș fi scumpit, mama de mult era moartă.

Comparația nu-i plăcu. Totuși, găsi mai prudentă să mulțumească și să dea asigurări că nu suferea de nimic serios. O gripă banală, fără complicații. Era normal ca „Opinia”, care trăia din scandal și senzație, să umfle lucrurile. Secretara să dea asigurări domnului Alexander că Belung din Doruna (puse oarecare emfază în rostirea numelui însoțit de cel al localității) este în deplănată forță, iar că creșterea în liceu medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate, zise tînară. Eu știu din experiență. Dacă m-aș fi scumpit, mama de mult era moartă.

Comparația nu-i plăcu. Totuși, găsi mai prudentă să mulțumească și să dea asigurări că nu suferea de nimic serios. O gripă banală, fără complicații. Era normal ca „Opinia”, care trăia din scandal și senzație, să umfle lucrurile. Secretara să dea asigurări domnului Alexander că Belung din Doruna (puse oarecare emfază în rostirea numelui însoțit de cel al localității) este în deplănată forță, iar că creșterea în liceu medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate, zise tînară. Eu știu din experiență. Dacă m-aș fi scumpit, mama de mult era moartă.

Comparația nu-i plăcu. Totuși, găsi mai prudentă să mulțumească și să dea asigurări că nu suferea de nimic serios. O gripă banală, fără complicații. Era normal ca „Opinia”, care trăia din scandal și senzație, să umfle lucrurile. Secretara să dea asigurări domnului Alexander că Belung din Doruna (puse oarecare emfază în rostirea numelui însoțit de cel al localității) este în deplănată forță, iar că creșterea în liceu medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Trebuie două persoane. Una care să cîștige, una care să piardă. Chiar pentru remiză, tot doi trebuie să fie jucătorii, Inteleși? Ai nevoie de cineva care să accepte jocul. Puzdrea insultă pe toată lumea, zici. Reușita lui se datorează partenerilor, insultatilor, celor care se infurie. Această minie este combustibilul folosit de Puzdrea și sint sigur, el e foarte conștient de imensitatea depozitului. De o parte, el, de cealaltă Doruna jignită și furioasă. Inteleși acum? Jocul continuă cît timp există ambale părți. În cazul meu, mașinaria nu merge. Mie nu-mi pasă de jignirile lui. Ca atare...

— Nu cumva ești, într-adevăr, bolnav? îl creșetă deodată Hudubău.

— Poate sint, zise visător Belung. Are vreo importanță?

— Cum să nu aibă? Noi am cumpărat florile dumitale.

— V-ar deranja să știți că sint produsul unei simțiri dereglate? Nu v-ati putea uita cu plăcere le ale, aflînd că artistul e cam într-o doagă?

— Nicî chiar așa, se apăra Hudubău, luat pe neașteptate.

— Nebun e în pantă: inspectorul ești puțin și se înroși la față. Belung țopăia viol cu a sa plasă în mină:

— Ba la asta te-ai gîndit. Fiecare, cînd e vorba de artiști, intîi și intîi se gîndește de-a simțiri sine nu în toate mințile. Printre rîndurile stîrîi din „Opinia” se citește că Belung a încercat să inebunească. Hai, recunoaște.

Fața lui Hudubău exprima neașteptare: plectorul îi era miță de grăsului lui tovarăș de drum. Totuși, Hudubău nu pronunțase direct cuvîntul „nebuln”; avea dreptul la iertare. În povesti, de obicei, cîi continuau drumul împreună, pînă la poarta parcului, de unde Belung era hotărît să traverseze singur către casă printre brazi și pînă, să privească florile, să caute vreo veșnică îndrăzneță coborîta pe alei, îl spuse, asadar, cum decurseser intîlnirile cu Ada și incheie cu marturisirea că intenționat lansase acest zvon.

— Ca să nu vorbim că, scotînd nebun, dobindesc o libertate nesperată. Nu-l frumos?

— Nebun e ca și cum ai fi mort, îl contrazise Hudubău. Măi bine datorii. Lasă-te de experiențe proaste.

— Depinde. Sint diferite feluri de a fi nebun, făcu absent pictorul, cu plasa atîrnîndu-i trist în mină. Există o nebunie să pictezi zi de zi, an după an, flori și floricele, și va fi existînd alta — să nu mai vezi să o faci.

— Fii serios... Dacă nu mai pictezi, cu ce-ai să te ocupi?

Cercul se închisese. Ajunseser la întrebarea pusă de Ada.

— Gădesc eu ceva, îl asigură. Deocamdată, nu sint nebun. Dimpotrivă. Mai normal decît cei mai normali.

Știrea din „Opinia” o alarmă și pe frumoasa secretară. Belung găsi acasă o telegramă prin care i se cerea să tracă pe la biroul unde se întîlneau cu domnul Alexander. Secretara avea gazaeta pe masă, iar în încercarea de a găsi banii, care rărea solicitorii și împăstia artiștii, sau îi tenta cu iserii în aer liber cu sevalețul ori caietul de schițe, nu era nimeni. Secretara îl întrebă ca și Hudubău, dar mai direct:

— Ce boală aveți, domnule Belung? Sint impoternicită să vă dau tot ajutorul necesar.

Dacă ei dorea, avea uși deschise la orice medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate, zise tînară. Eu știu din experiență. Dacă m-aș fi scumpit, mama de mult era moartă.

Comparația nu-i plăcu. Totuși, găsi mai prudentă să mulțumească și să dea asigurări că nu suferea de nimic serios. O gripă banală, fără complicații. Era normal ca „Opinia”, care trăia din scandal și senzație, să umfle lucrurile. Secretara să dea asigurări domnului Alexander că Belung din Doruna (puse oarecare emfază în rostirea numelui însoțit de cel al localității) este în deplănată forță, iar că creșterea în liceu medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate, zise tînară. Eu știu din experiență. Dacă m-aș fi scumpit, mama de mult era moartă.

Comparația nu-i plăcu. Totuși, găsi mai prudentă să mulțumească și să dea asigurări că nu suferea de nimic serios. O gripă banală, fără complicații. Era normal ca „Opinia”, care trăia din scandal și senzație, să umfle lucrurile. Secretara să dea asigurări domnului Alexander că Belung din Doruna (puse oarecare emfază în rostirea numelui însoțit de cel al localității) este în deplănată forță, iar că creșterea în liceu medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate, zise tînară. Eu știu din experiență. Dacă m-aș fi scumpit, mama de mult era moartă.

Comparația nu-i plăcu. Totuși, găsi mai prudentă să mulțumească și să dea asigurări că nu suferea de nimic serios. O gripă banală, fără complicații. Era normal ca „Opinia”, care trăia din scandal și senzație, să umfle lucrurile. Secretara să dea asigurări domnului Alexander că Belung din Doruna (puse oarecare emfază în rostirea numelui însoțit de cel al localității) este în deplănată forță, iar că creșterea în liceu medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate, zise tînară. Eu știu din experiență. Dacă m-aș fi scumpit, mama de mult era moartă.

Comparația nu-i plăcu. Totuși, găsi mai prudentă să mulțumească și să dea asigurări că nu suferea de nimic serios. O gripă banală, fără complicații. Era normal ca „Opinia”, care trăia din scandal și senzație, să umfle lucrurile. Secretara să dea asigurări domnului Alexander că Belung din Doruna (puse oarecare emfază în rostirea numelui însoțit de cel al localității) este în deplănată forță, iar că creșterea în liceu medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate, zise tînară. Eu știu din experiență. Dacă m-aș fi scumpit, mama de mult era moartă.

Comparația nu-i plăcu. Totuși, găsi mai prudentă să mulțumească și să dea asigurări că nu suferea de nimic serios. O gripă banală, fără complicații. Era normal ca „Opinia”, care trăia din scandal și senzație, să umfle lucrurile. Secretara să dea asigurări domnului Alexander că Belung din Doruna (puse oarecare emfază în rostirea numelui însoțit de cel al localității) este în deplănată forță, iar că creșterea în liceu medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate, zise tînară. Eu știu din experiență. Dacă m-aș fi scumpit, mama de mult era moartă.

Comparația nu-i plăcu. Totuși, găsi mai prudentă să mulțumească și să dea asigurări că nu suferea de nimic serios. O gripă banală, fără complicații. Era normal ca „Opinia”, care trăia din scandal și senzație, să umfle lucrurile. Secretara să dea asigurări domnului Alexander că Belung din Doruna (puse oarecare emfază în rostirea numelui însoțit de cel al localității) este în deplănată forță, iar că creșterea în liceu medic și i se procurau gratuit medicamentele cele mai sofisticate.

— Nimic nu-i prea scump, cînd e vorba de sănătate

REMEMBER

POEȚII, CÎND ERAU TINERI... (I)

ARGUMENT

Formulări pentru însemnările și posibila rubrică de față titlul de mai sus, dintr-o dată m-am înfiorat: în fapt, dacă nu calendaristic, cel puțin pe plan creator toți poezii care mi-au fost contemporani sunt poezii tinere. Unii au și declarat-o, dar o anumită perioadă de pionierat au trebuit să străbată cu toții, o asemenea obligație decurgând din însuși specificul artei, domenii în care totdeauna trebuie să-și găsească locul și înțelesul în limitele aceluiași univers creator. Dacă, să zicem, Cîntarea omului de Tudor Argeș reflectă și marea experiență poetică de decenii, ea e gemă în același timp cu „Primele iubiri” sau „Lupta cu inerția” ale lui Nicolae Labis. Întreprinderea noastră de față are și o altă rațiune: sintem depozitari unei experiențe unice — mă refer, evident, la cea de redactor, sub pteră cărei am așteptat și alți pionieri — Radu Boreanu de Alfred Marșal Sperber și la primele versuri ale unor autori aproape de vârsta mea de la Gh. Tomozei și Ion Gheorghe la Adrian Păunescu și Constanța Buzea. Cum această înțelegere, nu o dată revoluționară, e proprie noii poezii, mi se pare a face o greșală neiertată să nu configurez cum s-a născut. Cum spune bătrînul cronicar privind istoria însăși a Tării noastre, a acestui popor: „A lăsa iarăși neseris... iaste înmădurere”. Bruiul-au rîndul să mă apuc de această tîrdă, cînd gravă și patetică, după împrejurări, o face poezie și pentru că am încredere în înțelepciunile cronicarilor care erede că o asemenea scriptură ne învătă „cu acele înțelepturi vîeni să pricepem cele viitoare.” Dacă nu noi, atunci urmașii noștri...

POETUL CARE VEDEA ÎN EMINESCU ÎNCEPUTUL

Întimplarea face ca și firese și la opțiunea înaintea poetului care imi cade primul sub incidentul memoriei ca un memento să fie Mihai Dragomir, scriitorul principe pentru ce numim poezie tină, nu numai pentru faptul că atunci cînd l-am cunoscut eu abia trecuse de trei decenii, ci și pentru că eu înșiși la geneza sa au marcat începutul multor poezii din generația mea și chiar mai vîrstnic. O împrejurare de necrezut avea să mi-l scoată în cale ca revelator al genului poetic național în tot ce are el mai tragic și mai mare. Era prin vara lui 1950 și adolescența mea venise din țară, elev al unei școli profesionale de tehnicieni din lângă o celebră întreprindere bucureșteană, adolescența care împerechea în secret rime revoluționare și care nu lipsea de la nici o manifestare publică atîngătoare cu acest domeniu, bineînțeles că n-a trecut indiferent pe lângă afișul de la Sala Dalles care anunța conferința despre „Lucașfăru” poeziei românești a unei autorități în materie, cum aveam să-mi dau seama. Mihai Dragomir, era pînă atunci cunoscut mie din lecturile unor poezii apărute în „Viața românească” și a volumului „Prima sară”. În materie de eminescologie era efectiv o autoritate, cum aveam să mă conving mai tîrziu, și dacă articolele pe de aceste teme nu lipseau din bibliografia sa încă incipientă, versurile dedicate marelui rapsod erau cu mult mai multe decît cele scrise în cel mai impresionant 50 de ani de la moartea tragică și prematură a marelui poet, adăugîndu-se poeme închinată la cea de a 75-a comemorare, din care nu lipseau asemenea metafore divinizoare:

**Fumînd și senza ecămîi iubire și blestem,
din dulcea franceză, și de-a, leșind cîntare
meru la fel și alut, alături te avem
înseris în noi și-n hără ca în Carpat și Mare.**

Era un numai un lucru memorabil, dar parcă altceva decît ne băzau în cap un Ion Vițner, Popper, Nestor Ignat, sau Nicolae Moraru, din care nu ne putem abține să nu citim și impresiile care circula atunci: „Opera poetului conține teze greșite, multe confuzii, semănîndu-se, neîncredere și adesea chiar îndemn la capitulare în fața răului, pe care autorul nu vede cum îl poate înfrînge. Dacă avem în vedere faptul că pe atunci un Gova, un Argeș, un Lucian Blaga erau interzicți ca lectură, anularea și a acestui izvor de poezie și învătura era de-a dreptul criminală. Și cu toate că în conferința sa nici Mihai Dragomir nu-și putea cenzura dar accent pe cînt și impresiile, „Eminescu a murit asasinat de societatea veche!” — afirmase poetul îndurerat, dar era primul care ne făcea dovadă unei înțelegeri profunde a filosofiei, credinței și artei neglabilului poet, înțelegînd am dat năvală spre paginile sale dumnezeiești.

Cu timpul aveam să descopăr că Mihai Dragomir îl cunoștea în intimitate pe „Lucașfăru nostru”, ceea ce probaseră nu numai cursul special pe care îl înțase la Secția de critică și literatură a la Facultatea de Filologie din București, prin anii '51-'52 dar și savanțele demonstrative ale metricei eminesciene de la seminarile de poezie pe care le conducea la Școala de literatură și critică literară Mihai Eminescu (mi-amintesc între altele pîndurerea în intimitatea prozodică a „Serii pe deal”).

O explicație aveam să capăt la această înținsă și aprofundată cunoștință a lui Eminescu, la mulți ani după moarte, cînd amabila sa văduvă și editoare, doamna Chirilachi Dragomirescu (aceasta și era adevăratul nume de familie al poetului) avea să-mi înmîneze ca o atestare a dragostei ce i-o purtam lui Mihai Dragomir întreaga bibliografie Mihai Eminescu pe care poetul o strînsese încă din cel mai fragezi ani (de la primele ediții, excluzînd-o

Ceramică de Nicolae Gadonschi

CUMPĂNA Așchii

Serisori de pe o planetă vecină. Una din cele mai ciudate indeletniri mi-a fost dat să-o văd de-a lungul rîurilor și fluviilor acelei planete, cînd albiile sint jumătate secate și răsăr prunduri de nisip, mai albe și uscate cîtve vechile maluri, mai apropiate de culoarea umbrei cîtve firul apei. Noi facem plajă, ne așezăm pe nisip, copiii călădăsc labirintul și castela pe care le dansău în călcăie vesele după o jumătate de ceas. Ei, foarte preocupati, cu mina dreaptă făcută căs, duc nisipul la gură și-l mestecă. Sint așa zisii mîncători de nisip. Am studiat problema și am ajuns la concluzia că există multă falsitate în această denumiriune: pentru că, numai prin neatenția contemplării efectului inerent acestei masticații, li se întîmplă unora să își înghită cîteva fire de nisip. După ani de zile, unuia sau altuia i se lipește de o dînt sau de o mîscă cîte un fir de aur în zone, de multe ori, invizibile, oricît s-ar strădui acele să atragă atenția asupra evenimentului. Cînd, în anume luni ale anului, se arată prundurile, o parte înfîmă dar destul de consistentă a acelei societăți învadează, în grupuri, mările și distanță ciudată indeletnică și sint considerati — de către mîncătorii de nisip — niște oameni cu o slabă conștiință. Rămîn adevărați gauri informale în prundurile despre care noi bine știm că păstrează, într-un mod armonios, insuribile secrete ale pămîntului și ale rîului. Noorul lor este că vine apa, în timpul iernii,

pe cea principe, pînă la ultima plachetă de traduceri apărută în noi știu care țară. Ca să nu mai amintesc dosarul cu tăieturi ale unor scrieri despre Eminescu, apărute în presa timpului. Evenimentul nu avea cum să nu ni mă oplesască și ca exemplu și ca materie de studiu. Mă gîndesc ce mare noroc am avut noi ca într-o perioadă cînd chiar temerari de mai tîrziu ca Ovid S. Crahmăncianu ne demonstrau ce mare diferență e între „Gorunul” lui Lucian Blaga și „Brădul vesnic verde” al lui Bogdan Petriceicu Hădeu.

Cu toate că-mi sint cunoscute și versurile omagiale scrise pentru Eminescu la 50 de ani de la moarte, voi invoca mai curînd poezia de intererentă intimă, cu marelui Lucașfăr intitulată **Desîmțul poetului**, datată tot 1939, și înclusă în ciclul **Inger coacior**.

Multe anotimpuri își vor purta rodul și sîrăcia peste noi, Urtilele arborilor fulgerați, monștri nepunincioși și gol, s-sar fărîna. Albia răului tău, se va înfiora din dor necunoscut, cerurile vremelnice ale zilelor și orelor vor îngălbeni și împurpura simplitatea corolilor

Nu mai, frate, nemurind pășile stricate, jucărie de serafim

Cultul lui Eminescu avea să-l călăuzească și mai tîrziu, după cum am demonstrat și după cum arată staturile adresate de el debutanților la **Sieșua fără nume** și ca multe ale esurii postbelice pe această temă.

A fost o mare sansă culturală pentru unii dintre noi ca, parafrazîndu-l pe Eminescu, să beneficiem de îndrumării lui și curatoșii ca Mihai Dragomir, al cărui act spiritual s-ar putea astfel contura, cu cuvintele lui Eminescu:

Vîitorul și trecutul sint a filei două fețe vede-n capăt începutul cine știe să le învețe.

Dacă am văzut ab intio, vorba latinului, începutul în studiul marelui poet, aceasta, pentru mine, și nu numai pentru mine, s-a datorat tînrului poet de atunci Mihai Dragomir.

Nicolae Stoian

D. Vatamaniuc sau reprofesionalizarea eminescologiei

Pentru zilele noastre, D. Vatamaniuc este o industrie și un fenomen cultural. Studiul de peste douăzeci de ani presa din ultimul pîtrar al secolului al XIX-lea, dînsul ne dă bibliografia, studiul monografic, ediții critice și începutul lui. Într-o vreme în care cercetările sale de la Eminescu — ci ajunge, în cercuri tot mai strîns, la el. Editorii mai vechi ai publicisticii eminesciene abordau frontal „Curierul de Iasi” ori „Timpul”; un studiu amănunțit al materialelor importante din aceste ziare era tot ce putea visa un eminescolog. Despre **ceretarea sinerona** se vorbea mai puțin; era o curiozitate să dezgropi din presa vremii opiniile „Românului” despre redactorul de la „Timpul”, aproape o împlietate să reducă la lumină injuriile „Telegrafului” adresate „Domnului Eminovici”. O blîndă inutilitate să urmărești ecourile cuturii studiului eminescian în „Binele public” ori în „România liberă”. Desigur pentru că se căuta în primul rînd opera — și cu un scop anumit: pentru a să studia și mai amplu doctrina poetică, literară și estetică a lui Eminescu, o blîndă de la 1400, un xenofob înrîit, un idealist confundat în stelele înalte? Încă Mihail Dragomirescu — moment de referință în eminescologie — remarcă optimismul din ziaristică și — punea față în față cu pesimismul din poezie. De aici, atîtea teorii despre compensație: înfrînt în viața personală, Eminescu triumfă în viața socială; neîncrederea în femei, poetul crede nemărginit în neam, în patrie, imaginea unui Eminescu dual a torturată exereza interbelică depășindu-se de de opera în viață; boala sănătate; singurătate/sociabilitate; nebulie/luciditate — doi cite doi, termenii opuse întemeiau linii paralele unite din loc în loc de explicații cauzale: era nebul pentru că... era lucid pentru că... Interesa cum era Eminescu, în ce calitate de om de literatură și de parte de a, disprețuindu-se această latură a eminescologiei — neînchisă nici astăzi, de altfel, într-un poligon cert — exereza actuală și viitoare trebuie să-o ia în calcul atunci cînd vrea să stabilizeze ce este el, esența acestei constante istorice românești ce se numește Eminescu.

Nu putem, însă, să nu sesizăm și un alt aspect al acestui început de profesionalizare a eminescologiei. În epoca interbelică la care ne referim, desigur, în primul rînd pasiunii și tenacității muncii sale; dar să nu uităm că prin reînvierea ediției s-a instituționalizat pentru prima dată la noi calitatea însăși de eminescolog. Toți marii cercetători ai lui Eminescu au fost amatori de geniu: G. Călinescu, de pildă, sau G. Ibrăileanu, și-i facuseră profesune de credință din pasiunea lor — la fel Lecca Murariu ori M. Dragomirescu (cel care a încercat primul să dea unei instituții preocupări preponderent eminescologice). Astăzi, cercetarea critică care se ocupă de oțite imbină pasiunea cu obligatiile profesionale — ceea ce reprezintă un hotărînt pas înainte.

Nu putem, însă, să nu sesizăm și un alt aspect al acestui început de profesionalizare a eminescologiei. În epoca interbelică la care ne referim, desigur, în primul rînd pasiunii și tenacității muncii sale; dar să nu uităm că prin reînvierea ediției s-a instituționalizat pentru prima dată la noi calitatea însăși de eminescolog. Toți marii cercetători ai lui Eminescu au fost amatori de geniu: G. Călinescu, de pildă, sau G. Ibrăileanu, și-i facuseră profesune de credință din pasiunea lor — la fel Lecca Murariu ori M. Dragomirescu (cel care a încercat primul să dea unei instituții preocupări preponderent eminescologice). Astăzi, cercetarea critică care se ocupă de oțite imbină pasiunea cu obligatiile profesionale — ceea ce reprezintă un hotărînt pas înainte.

George Albiu

O istorie în imagini a literaturii române contemporane

Văzută de Ion Cucu

Paul Anghel, Adrian Riza, Cezar Ivănescu, Modest Morariu, Virgil Teodorescu și Mihai Beniuc la festivitatea Premiilor speciale „Lucașfăru”. 1982

Un amic al lui Panait Istrati, Eugen Barbu sau Poetul Nicolae Stoian cu fata către începuturile generației sale

CRONICA EDITILOR

D. Vatamaniuc a adunat, în zece ani, mai mult material de studiu decît adunase întreaga eminescologie în circa trei sferturi de veac. Lucrul nu este miraculos — cel puțin, nu în sensul descoperirilor absolute: toți cercetătorii autentici au avut la îndemînă, în acest interval, colecția „Timpului”; N. Iorga, de pildă, prin care eminescianismul ajunge la doctrina social-politică, nu citea ediții, ci ziarul „Timpul” pentru a regăsi spiritul lui Eminescu și la fel Perpessicius, D. Murărasu, G. Călinescu... În zilele noastre, însă, „Timpul” a devenit o raritate, metodele de studiu s-au modernizat simțitor — iar opera ziaristică a lui Eminescu este absolut necesară. Succesul lui D. Vatamaniuc se datoraste, desigur, în primul rînd pasiunii și tenacității muncii sale; dar să nu uităm că prin reînvierea ediției s-a instituționalizat pentru prima dată la noi calitatea însăși de eminescolog. Toți marii cercetători ai lui Eminescu au fost amatori de geniu: G. Călinescu, de pildă, sau G. Ibrăileanu, și-i facuseră profesune de credință din pasiunea lor — la fel Lecca Murariu ori M. Dragomirescu (cel care a încercat primul să dea unei instituții preocupări preponderent eminescologice). Astăzi, cercetarea critică care se ocupă de oțite imbină pasiunea cu obligatiile profesionale — ceea ce reprezintă un hotărînt pas înainte.

Nu putem, însă, să nu sesizăm și un alt aspect al acestui început de profesionalizare a eminescologiei. În epoca interbelică la care ne referim, desigur, în primul rînd pasiunii și tenacității muncii sale; dar să nu uităm că prin reînvierea ediției s-a instituționalizat pentru prima dată la noi calitatea însăși de eminescolog. Toți marii cercetători ai lui Eminescu au fost amatori de geniu: G. Călinescu, de pildă, sau G. Ibrăileanu, și-i facuseră profesune de credință din pasiunea lor — la fel Lecca Murariu ori M. Dragomirescu (cel care a încercat primul să dea unei instituții preocupări preponderent eminescologice). Astăzi, cercetarea critică care se ocupă de oțite imbină pasiunea cu obligatiile profesionale — ceea ce reprezintă un hotărînt pas înainte.

Spre deosebire de ediție, comentariile se leagă aici intru ele unitar tinzînd spre ceea ce D. Vatamaniuc trebuie să ne dea în ultimă instanță: o biografie politică a lui Eminescu.

Nicolae Georgescu

Actualitatea romanului

Urmare din pag. 1

înțelege clar că de acum încolo numai noi am făcut și facem roman în țara asta, noi și-ai noștri...”).

Valoarea e un simplu pretext, de fapt, e un punct de sprijin pentru una și aceeași pirghie, care scrie și tot scrie, de așteptare și de cam pe alături de drum. În numele ei, în numele „esteticii pure”, în numele înnoirilor celor mai... noi, e negat romanul politic, este pus în discuție caracterul social și anagaj al romanului contemporan, este persiflată actualitatea lui, e acuzat ceea ce a dat și da substanță romanului contemporan, ceea ce l-a apropiat de cititori, ceea ce a contribuit la dezvoltarea fără precedent a acestui gen narativ. De fapt, chiar dezvoltarea aceasta, care e o realitate, ține de documentul evident, e pusă sub semnul întrebării, e sectionată de pretențiile estetice și ideologice, ideologia neputînd fi eludată nicicum, mai ales atunci cînd e vorba de roman. La mijloc e și dorința unora și cam aceluiași de a ieși în frunte, de a se ști că au făcut și fac și ei roman — ei și asociații lor — și că romanul acesta, romanul prezentei, e autentic, e modern, deoarece e fabricat după cele mai noi procedee, e rodul celor mai noi sincronizări.

Din acuză aceasta, și din cauza aceasta, se bate pasul pe loc în asemenea dezbateri: pentru că nu se are în vedere realitatea integrată a romanului contemporan și pentru că sint persiflate sau negate distigurile de fond ale acestui roman, care se deosebește complet de romanul dintre cele două războaie, deșeurile acestuia decurgînd, în primul și în ultimul rînd, din conținutul lui pe care le evidențiază: pentru că se dărimă marea, doar pus în loc năvală, o nimic, unii dintre participanții fiind sclătitori, cînd e vorba de schitarea unor programe, devenind penibili pe urmă, cînd scriu roman, de unde și îndirirea lor nemăsurată, că nu li se recunoște eforturile și că nu reușesc, odată și în vremea totdașului, să scrie ceva „literar” și „estetic” pe care au îmbrășsat-o (de care s-au agățat cum se agăț încetul de un pai).

Despre eroism și iubire

Urmare din pag. 1

ca amintire, și cea viitoare și doar întrezărită, oasul de rînd este cel care simbolizează conținutul, permanent aspect, survenit, o mormonabil de Vasile Preda într-o serie de secvențe, dintre care decupez una: „În companie se curătau aruncătoare și se țesăuau caii. Un viziui, care șhioptă ușor de piciorul drept, scoase de pe fundul, carutei sale o coasă pe care începu să-o bată, fără să se oprească, în bagă în seamă pe cei din jurul său, de parcă ar fi fost acasă la el și s-ar fi proștat pentru munca de a doua zi. Apoi se apucă de cosit în paștele din spatele unui pilc de arbori. Iarba proșpată căzu în brazdă mireasă a flori tinzî, umede: caii o adulmecău și se înclăzău. Cînd li aduse cîte un braț de fin, sfîrșită de plăcere cutundu-și boturile pînă peste ochi în maldărul reavăn”. Între numeroasele confrîntări armate, fatalmente dure, ofiterul meditează asupra sensului victiei sale iremediabil dominată de spectrul războiului. Însăși „nuntirea” cu Ana — cea cu chipul „de sîfîț tină, de iocană coborîtă de pe perete”, rămîne pentru el „înca o străină, ceva nedezlegată”; și în privirea ei, ca în altele ale privilegiate. Dumitru conchide că „în o dată el, războiul, boșrie în numele său”. Ana e înscărnată atîta pe front Dumitru, care e înaintat locotenent și, într-o mișune extrem de dificilă, căutîndu-și conștențul și cumnatul într-o prăpăstie, este asasinat. Nicolae Stoian, în „Viața mea”, Reformar, e lăsat la vatră să se însoară, aparent surprinzător, cu Ana, pentru că și pentru el, într-un anume fel, a decis tot războiul: „Războiul îl învătase să fie mai perseverent decît fusese înainte. Îl învătase între altele, să aibă puterea să-și dea oțite în război, boșrie în vatră”. În vatră se însoară: oamenii pot fi schimbați oricînd cu alții. Lui însuși li fusese un altul locul, acolo, pe alinașment. Nimeni nu este de neînlocuit”. Pretul asigurat, asigurat, confundă în suferință oostaului-țărca cu pretul eroismului-țărca pentru glorie, ci pentru țară, pentru bucată lui de dămint, pentru ogradă și familie. Iar el, de-acum, înțelege că familia lui o reprezintă el și Ana, care va naște curînd.

Cum spunem, tot o situație-limită alcătuieste nucleul și așchii de la începutul și sfîrșitului. E vorba, acum, de seismul din 1977. Eroismul eroului principal, Paul Damian, se confundă cu sentimentul dragostei. Obsesia lui se nutrește din și se consumă într-o aflare unei soluții salvatoare mai puțin pentru sine — cumva avantajată — și mai pentru celălalt. Într-un solul unui teatru — sau „Sala Iubitorilor Thalie... o placenta cădută, decedat marsuriu”. — ci pentru tinăra pe care-o iubeste. Eugenia: „Unde o fi surprins-o pe ea prăbușura? Abia iesise din această după primul act. Se îndreptase cu siguranță spre cabină. Poate că zăcuse pe unde va intra, în strîm de ziduri, încetată de inuneric. Și-I așteptă pe el și-o găsească, și o scoată la aer, să o salveze”. În totu, cartea dezvăluie un apetit camil-petrescian pentru lupta teatrală și o îndrăgire liberă și dezbătute pretentioși. Asta, la suprafață, fiindcă realitatea intimă a celor captivi în sub-solul teatrului atestă o bozătie de reacții și atitudini distincte, particularizante și foarte teatre. De alfa scrierilor, rețerează cîteva conotații al titlului: „...într-o dată se bizău în noi alator”; „...pînă cînd ajungi la un fel de vibrație identică. Apare astfel ceva, un efect greu de descris. În acel cîm vibratoriu, totul capătă rezonanță, un alt tip de rezonanță, ce se apropie de instanța pentru amindouă fetele, așa ptea spune că e un ecou dublu sau multiplu spre interior, da, și stărea aceasta poate fi numită stare de ecou...”. În seara respectivă avea loc premiera piesei lui Damian, „Peza contractuală”, și, după, urma sărbătorirea logodnei sale cu Eugenia. Poate că zăcuse pe unde va intra, în strîm de ziduri, încetată de inuneric. Și-I așteptă pe el și-o găsească, și o scoată la aer, să o salveze”. În totu, cartea dezvăluie un apetit camil-petrescian pentru lupta teatrală și o îndrăgire liberă și dezbătute pretentioși. Asta, la suprafață, fiindcă realitatea intimă a celor captivi în sub-solul teatrului atestă o bozătie de reacții și atitudini distincte, particularizante și foarte teatre. De alfa scrierilor, rețerează cîteva conotații al titlului: „...într-o dată se bizău în noi alator”; „...pînă cînd ajungi la un fel de vibrație identică. Apare astfel ceva, un efect greu de descris. În acel cîm vibratoriu, totul capătă rezonanță, un alt tip de rezonanță, ce se apropie de instanța pentru amindouă fetele, așa ptea spune că e un ecou dublu sau multiplu spre interior, da, și stărea aceasta poate fi numită stare de ecou...”. În seara respectivă avea loc premiera piesei lui Damian, „Peza contractuală”, și, după, urma sărbătorirea logodnei sale cu Eugenia. Poate că zăcuse pe unde va intra, în strîm de ziduri, încetată de inuneric. Și-I așteptă pe el și-o găsească, și o scoată la aer, să o salveze”. În totu, cartea dezvăluie un apetit camil-petrescian pentru lupta teatrală și o îndrăgire liberă și dezbătute pretentioși. Asta, la suprafață, fiindcă realitatea intimă a celor captivi în sub-solul teatrului atestă o bozătie de reacții și atitudini distincte, particularizante și foarte teatre. De alfa scrierilor, rețerează cîteva conotații al titlului: „...într-o dată se bizău în noi alator”; „...pînă cînd ajungi la un fel de vibrație identică. Apare astfel ceva, un efect greu de descris. În acel cîm vibratoriu, totul capătă rezonanță, un alt tip de rezonanță, ce se apropie de instanța pentru amindouă fetele, așa ptea spune că e un ecou dublu sau multiplu spre interior, da, și stărea aceasta poate fi numită stare de ecou...”. În seara respectivă avea loc premiera piesei lui Damian, „Peza contractuală”, și, după, urma sărbătorirea logodnei sale cu Eugenia. Poate că zăcuse pe unde va intra, în strîm de ziduri, încetată de inuneric. Și-I așteptă pe el și-o găsească, și o scoată la aer, să o salveze”. În totu, cartea dezvăluie un apetit camil-petrescian pentru lupta teatrală și o îndrăgire liberă și dezbătute pretentioși. Asta, la suprafață, fiindcă realitatea intimă a celor captivi în sub-solul teatrului atestă o bozătie de reacții și atitudini distincte, particularizante și foarte teatre. De alfa scrierilor, rețerează cîteva conotații al titlului: „...într-o dată se bizău în noi alator”; „...pînă cînd ajungi la un fel de vibrație identică. Apare astfel ceva, un efect greu de descris. În acel cîm vibratoriu, totul capătă rezonanță, un alt tip de rezonanță, ce se apropie de instanța pentru amindouă fetele, așa ptea spune că e un ecou dublu sau multiplu spre interior, da, și stărea aceasta poate fi numită stare de ecou...”. În seara respectivă avea loc premiera piesei lui Damian, „Peza contractuală”, și, după, urma sărbătorirea logodnei sale cu Eugenia. Poate că zăcuse pe unde va intra, în strîm de ziduri, încetată de inuneric. Și-I așteptă pe el și-o găsească, și o scoată la aer, să o salveze”. În totu, cartea dezvăluie un apetit camil-petrescian pentru lupta teatrală și o îndrăgire liberă și dezbătute pretentioși. Asta, la suprafață, fiindcă realitatea intimă a celor captivi în sub-solul teatrului atestă o bozătie de reacții și atitudini distincte, particularizante și foarte teatre. De alfa scrierilor, rețerează cîteva conotații al titlului: „...într-o dată se bizău în noi alator”; „...pînă cînd ajungi la un fel de vibrație identică. Apare astfel ceva, un efect greu de descris. În acel cîm vibratoriu, totul capătă rezonanță, un alt tip de rezonanță, ce se apropie de instanța pentru amindouă fetele, așa ptea spune că e un ecou dublu sau multiplu spre interior, da, și stărea aceasta poate fi numită stare de ecou...”. În seara respectivă avea loc premiera piesei lui Damian, „Peza contractuală”, și, după, urma sărbătorirea logodnei sale cu Eugenia. Poate că zăcuse pe unde va intra, în strîm de ziduri, încetată de inuneric. Și-I așteptă pe el și-o găsească, și o scoată la aer, să o salveze”. În totu, cartea dezvăluie un apetit camil-petrescian pentru lupta teatrală și o îndrăgire liberă și dezbătute pretentioși. Asta, la suprafață, fiindcă realitatea intimă a celor captivi în sub-solul teatrului atestă o bozătie de reacții și atitudini distincte, particularizante și foarte teatre. De alfa scrierilor, rețerează cîteva conotații al titlului: „...într-o dată se bizău în noi alator”; „...pînă cînd ajungi la un fel de vibrație identică. Apare astfel ceva, un efect greu de descris. În acel cîm vibratoriu, totul capătă rezonanță, un alt tip de rezonanță, ce se apropie de instanța pentru amindouă fetele, așa ptea spune că e un ecou dublu sau multiplu spre interior, da, și stărea aceasta poate fi numită stare de ecou...”. În seara respectivă avea loc premiera piesei lui Damian, „Peza contractuală”, și, după, urma sărbătorirea logodnei sale cu Eugenia. Poate că zăcuse pe unde va intra, în strîm de ziduri, încetată de inuneric. Și-I așteptă pe el și-o găsească, și o scoată la aer, să o salveze”. În totu, cartea dezvăluie un apetit camil-petrescian pentru lupta teatrală și o îndrăgire liberă și dezbătute pretentioși. Asta, la suprafață, fiindcă realitatea intimă a celor captivi în sub-solul teatrului atestă o bozătie de reacții și atitudini distincte, particularizante și foarte teatre. De alfa scrierilor, rețerează cîteva conotații al titlului: „...într-o dată se bizău în noi alator”; „...pînă cînd ajungi la un fel de vibrație identică. Apare astfel ceva, un efect greu de descris. În acel cîm vibratoriu, totul capătă rezonanță, un alt tip de rezonanță, ce se apropie de instanța pentru amindouă fetele, așa ptea spune că e un ecou dublu sau multiplu spre interior, da, și stărea aceasta poate fi numită stare de ecou...”. În seara respectivă avea loc premiera piesei lui Damian, „Peza contractuală”, și, după, urma sărbătorirea logodnei sale cu Eugenia. Poate că zăcuse pe unde va intra, în strîm de ziduri, încetată de inuneric. Și-I așteptă pe el și-o găsească, și o scoată la aer, să o salveze”. În totu, cartea dezvăluie un apetit camil-petrescian pentru lupta teatrală și o îndrăgire liberă și dezbătute pretentioși. Asta, la suprafață, fiindcă realitatea intimă a celor captivi în sub-solul teatrului atestă o bozătie de reacții și atitudini distincte, particularizante și foarte teatre. De alfa scrierilor, rețerează cîteva conotații al titlului: „...într-o dată se bizău în noi alator”; „...pînă cînd ajungi la un fel de vibrație identică. Apare astfel ceva, un efect greu de descris. În acel cîm vibratoriu, totul capătă rezonanță, un alt tip de rezonanță, ce se apropie de instanța pentru amindouă fetele, așa ptea spune că e un ecou dublu sau multiplu spre interior, da, și stărea aceasta poate fi numită stare de ecou...”. În seara respectivă avea loc premiera piesei lui Damian, „Peza contractuală”, și, după, urma sărbătorirea logodnei sale cu Eugenia. Poate că zăcuse pe unde va intra, în strîm de ziduri, încetată de inuneric. Și-I așteptă pe el și-o găsească, și o scoată la aer, să o salveze”. În totu, cartea dezvăluie un apetit camil-petrescian pentru lupta teatrală și o îndrăgire liberă și dezbătute pretentioși. Asta, la suprafață, fiindcă realitatea intimă a celor captivi în sub-solul teatrului atestă o bozătie de reacții și atitudini distincte, particularizante și foarte teatre. De alfa scrierilor, rețerează cîteva conotații al titlului: „...într-o dată se bizău în noi alator”; „...pînă cînd ajungi la un fel de vibrație identică. Apare astfel ceva, un efect greu de descris. În acel cîm vibratoriu, totul capătă rezonanță, un alt tip de rezonanță, ce se apropie de instanța pentru amindouă fetele, așa ptea spune că e un ecou dublu sau multiplu spre interior, da, și stărea aceasta poate fi numită stare de ecou...”. În seara respectivă avea loc premiera piesei lui Damian, „Peza contractuală”, și, după, urma sărbătorirea logodnei sale cu Eugenia. Poate că zăcuse pe unde va intra, în strîm de ziduri, încetată de inuneric. Și-I așteptă pe el și-o găsească, și o scoată la aer, să o salveze”. În totu, cartea dezvăluie un apetit camil-petrescian pentru lupta teatrală și o îndrăgire liberă și dezbătute pretentioși. Asta, la suprafață, fiindcă realitatea intimă a celor captivi în sub-solul teatrului atestă o bozătie de reacții și atitudini distincte, particularizante și foarte teatre. De alfa scrierilor, rețerează cîteva conotații al titlului: „...într-o dată se bizău în noi alator”; „...pînă cînd ajungi la un fel de vibrație identică. Apare astfel ceva, un efect greu de descris. În acel cîm vibratoriu, totul capătă rezonanță, un alt tip de rezonanță, ce se apropie de instanța pentru amindouă fetele, așa ptea spune că e un ecou dublu sau multiplu spre interior, da, și stărea aceasta poate fi numită stare de ecou...”. În seara respectivă avea loc premiera piesei lui Damian, „Peza contractuală”, și, după, urma sărbătorirea logodnei sale cu Eugenia. Poate că zăcuse pe unde va intra, în strîm de ziduri, încetată de inuneric. Și-I așteptă pe el și-o găsească, și o scoată la aer, să o salveze”. În totu, cartea dezvăluie un apetit camil-petrescian pentru lupta teatrală și o îndrăgire liberă și dezbătute pretentioși. Asta, la suprafață, fiindcă realitatea intimă a celor captivi în sub-solul teatrului atestă o bozătie de reacții și atitudini distincte, particularizante și foarte teatre. De alfa scrierilor, rețerează cîteva conotații al titlului: „...într-o dată se bizău în noi alator”; „...pînă cînd ajungi la un fel de vibrație identică. Apare astfel ceva, un efect greu de descris. În acel cîm vibratoriu, totul capătă rezonanță, un alt tip de rezonanță, ce se apropie de instanța pentru amindouă fetele, așa ptea spune că e un ecou dublu sau multiplu spre interior, da, și stărea aceasta poate fi numită stare de ecou...”. În seara respectivă avea loc premiera piesei lui Damian, „Peza contractuală”, și, după, urma sărbătorirea logodnei sale cu Eugenia. Poate că zăcuse pe unde va intra, în strîm de ziduri, încetată de inuneric. Și-I așteptă pe el și-o găsească, și o scoată la aer, să o salveze”. În totu, cartea dezvăluie un apetit camil-petrescian pentru lupta teatrală și o îndrăgire liberă și dezbătute pretentioși. Asta, la suprafață, fiindcă realitatea intimă a celor captivi în sub-solul teatrului atestă o bozătie de reacții și atitudini distincte, particularizante și foarte teatre. De alfa scrierilor, rețerează cîteva conotații al titlului: „...într-o dată se bizău în noi alator”; „...pînă cînd ajungi la un fel de vibrație identică. Apare astfel ceva, un efect greu de descris. În acel cîm vibratoriu, totul capătă rezonanță, un alt tip de rezonanță, ce se apropie de instanța pentru amindouă fetele, așa ptea spune că e un ecou dublu sau multiplu spre interior, da, și stărea aceasta poate fi numită stare de ecou...”. În seara respectivă avea loc premiera piesei lui Damian, „Peza contractuală”, și, după, urma sărbătorirea logodnei sale cu Eugenia. Poate că zăcuse pe unde va intra, în strîm de ziduri, încetată de inuneric. Și-I așteptă pe el și-o găsească, și o scoată la aer, să o salveze”. În totu, cartea dezvăluie un apetit camil-petrescian pentru lupta teatrală și o îndrăgire liberă și dezbătute pretentioși. Asta, la suprafață, fiindcă realitatea intimă a celor captivi în sub-solul teatrului atestă o bozătie de reacții și atitudini distincte, particularizante și foarte teatre. De alfa scrierilor, rețerează cîteva conotații al titlului: „...într-o dată se bizău în noi alator”; „...pînă cînd ajungi la un fel de vibrație identică. Apare astfel ceva, un efect greu de descris. În acel cîm vibratoriu, totul capătă rezonanță, un alt tip de rezonanță, ce se apropie de instanța pentru amindouă fetele, așa ptea spune că e un ecou dublu sau multiplu spre interior, da, și stărea aceasta poate fi numită stare de ecou...”. În seara respectivă avea loc premiera piesei lui Damian, „Peza contractuală”, și, după, urma sărbătorirea logodnei sale cu Eugenia. Poate că zăcuse pe unde va intra, în strîm de ziduri, încetată de inuneric. Și-I așteptă pe el și-o găsească, și

ROȘII ALESSANDRU

CONSTANTIN COSTACHE, Galați. Adresa acestui marinar de cursă lungă (ofiter secund) este, desigur, vasul, latitudinea și longitudinea unde se află într-un anume ceas al zilei. Ceea ce trebuie să recunoaștem, este ceva neobișnuit pentru corespondenții noștri și, de aceea, ne face, acum, cînd îl scriem, să simțim sub litere valuri și în nări mirosul sărat al mării. Dar nu aceasta ne-a făcut să ne oprim asupra paginilor lui Constantin Costache, desi, mărturisim, duceam dorul unui "prozaist corăbier". Cîți au fost în literatură română? Pătrînd, dacă nu-i adunăm și pe cei care au călătorit și călătoresc pe mări și oceane din plăcere și nu ca să-și cîștige pîinea. Cu atît mai mult ne intrigă pasiunea scrierilor lui a un astfel de pescăruș cărăuș, în al doilea rând, la debutul în revista „Luceafărul”, să plutească senin și din parte pe tainicele căi albe ale literaturii. Iar dacă publicăm „Hora” și nu „Rămas bun”, n-o facem decît pentru a ilustra credința noastră că, înaintea de grecii și de egipteni, marinarii au fost și de țărani.

CONSTANTIN MELINTE, Rimnicu Sărat. Crochietul puțin semnificativ, simple exerciții, mai degrabă gazetărești, care vă fură „Culoarele mării” se contopesc ciudat, pe marea merle cîntă, pe calorifer pisica miană nu (s.n.). Ucelele dănuțioase izvoare numai de ele știute, lăcănate întunecate tot murmură în barbă carunții și șomera tipă — Tîrziu Doamnă, fereste să se-nimpele așa în realitate. Pentru „Am 20 de ani” mulți înaintea.

IOAN NICOLAE BADIN, București. În „Seceris” sint banalități („...stai la noi pînă se termină orzul? Ce frumos s-o nu uși locul natal!”) și idilisme campestre („Cînta din fluer. Avea harul doinului. Tudor, întins pe stralul de paie, privea la stele. Era tare obosit și-i părea că dormea”). Tîrziu Doamnă, străduia să-și închipuie că bătrînii sint pe aproape. Ar fi vrut să-l întrebe dacă și dinții sint multumii de munca lui. Luna se strecura printre arbori și o privighetoare mai cînta”.

„Eunice și nepot” dorărași („Fenomene firec, cucuță bătrînuț, semnalați secera de plan secundar a conceptului de exactitate. Ca și alte aspecte din lume, care tind să o razna. În acest caz sint mai avantajate animalele. Se conduc după instinct, unul sănătos. De aceea au de rezolvat problema de a nu se aprecia de curînd își aminti el, că în Capitală (s.n.) există două milioane de guzganii. Adică pentru fiecare locuitor unul și echilibrul se menține. Conviețuiesc pasnic. Se atras (s.n.) chiar. Doar toți sint creați de o mamă”, neadevărul flagrant („Păretea mea este că poezia sint singurele dintre femei care ne pot face viața dulce (s.n.) cu adevărat”) și brinzovenisme („Sint cifre (s.n.) răspunde omul, luate din limba latină. Indică anul în care s-a construit clădirea. Odată pornit, continuă să explice că Dacia și Roma au fost în același timp grai foarte apropiat). În „Biblioteca” se face haz de necaz („Intr-o zi, Laura (n.n. — aici nu se pune virgulă) simți chiar de la plecarea urme de mireasă plăcută. Aromă de cafea naturală, preciza ea, tot urcînd. O uluia. Aspiră un anume miros, în 1983, prin unirea Poloniei cu Lituania sub sceptrul lui Vladislav Jagello, la nord și nord-est, dincolo de hotarul celelalte țări românești, Moldova, se puseseră bazele altui stat de proporții și ambiții imperiale, unul regat care, la vremea sa, a fost unul dintre cele mai întinse și mai puternice din Europa, cu excepția Imperiului în formare al sultanilor.

„Mircea I a devenit, în felul acesta, cel dintîi sef de stat român confruntat cu ceea ce s-a numit, mult mai tîrziu, „condiții interimperiale” a pămîntului românesc, mereu cîntat și mereu agreat dinspre toate azimuturile de mari puteri al căror nume s-a schimbat în decursul vremurilor, dar fenomenul în sine, adică nevoia imperioasă de a veghea necontenit spre toate hotarele, a rămas neșchimbată. Și, cu ea, nevoia unei diplomații și unei arte politice cum nici unui popor nu i s-a impus în așa măsură ca o chestiune de viață și de moarte.

Din aceleași motive, un popor născut cu vocația păcii a fost constrins să se transforme într-un popor de osteni necontenit gata de a se stringe, la un semn, spre a-și apăra glia. Tot Mircea I a fost acela care a reușit să dea societății românești — și exemplul său va fi urmat de toți cei ce vor veni, dintre care cel ce i se va alătura în strălucita glorie va fi Ștefan al Moldovei — acea structură despre care N. Iorga scria: „Suntem deci, supt raportul guvernării, mai sus decît cele mai multe țări din Europa. Cu instituțiile de acolo, turcii ar fi trecut peste noi și doam, rămân noi singuri și nu ne-am confundat, cum se mai crede de toată lumea, într-un fel de robie otomană, de care ne-am fi eliberat în secolul al XIX-lea numai, aceasta se datorase faptului că eram o comunitate militară strîns legată, răspundînd la fiecare prăvălă a Domnului” (Paralele și inițiative de istorie universală la români, București, 1939, p. 10).

În cei peste 30 de ani de domnie, Mircea cel Mare a fost obligat să facă față unor acțiuni militare dumșanoase asupra Țării Românești și unor încercări de înăpădărire, direct sau prin domni suptuși, care veneau nu numai din partea „păgînilor”, ci și din partea regatelor creștine pe care le dorise și cu care se considerase aliat loial. A fost constrins o dată să-și determine, cu forța armelor, aliatul ungar să se întorcă la el acasă, păstrîndu-se de a fi de cotropise. Și a trebuit să suporte din partea altui aliat creștin — regatul Poloniei — o lovitură în spate tocmai atunci cînd intrugul potențial militar al țării se cerea mobilizat în oprirea expansiunii otomane la Dunăre.

A. N. CHRILĂ, Hunedoara. Nu ne-ati mai scris, deci nu știm ce ați făcut. Ați reușit sau nu ați reușit? Cit privește proza, cu un titlu de reportaj sablon („Curajul de a salva o viață”), ne indică o certă înzestrare pe care ar fi păcat să n-o urmați cu cea mai mare seriozitate.

DUMITRU SANDU CHISELET, Curcani. Că-lărasă. Presupunem că ați scris un roman din care ne-ați trimis două fragmente. Pe unul, „Decoratia”, îl reținem, desi suferă de un anume schematic și de un exces de limbaj pitoresc, ca și ceilalți. Ne-ar interesa să ne trimiteti și altceva, în afara temei d-voastră predilectă — războiul și anii imediat următori. Oricum, nu putem judeca ansamblul, de aceea ni se pare mai potrivită pentru d-voastră o editură decît o revistă.

MARIN SOMARU, comuna Gh. Lazăr. Nu știm dacă am descifrat bine de pe stampla poștei numele localității, așa că la scrisul aproape ilizibil se adăugă și asta. Cam mult, prea asemănător „atmosferelor misterioase” din prozele trimise. Nu este suficient însă.

Iulian Neacșu
Natalia Iofan : „Peisaj Dobrogean”

REMEMORĂRI Singur în Mongolia (XV)

Zvonul despre prezența Marelui Han în capitală se răspîndi fulgerător. În curînd, pe strălele desfundate și urli misticoare, în fața caselor și palatelor de piatră leșară războinici îmbrăcați în costume viu colorate și înarmați pînă-n dinți. Scoaseră steagurile immodobite cu cozi de yak. Hanul mergea posomorît, cu statura sa înaltă și osoasă, încercînd să-și potrivească pașii după mersul mășurii și delicat al pustiucului care nu se grăbea de fel. Nu arunca nici o privire celor prosternați cu fețe în țărînă și nici nu răspundea salutarilor ce-i erau adresate.

— Te iubesc suptuși. Slăvite, zise bătrînul cu același suris malîios.
Nu, nu mă iubesc, se tem de mine și de minia mea. Frica e mai puternică decît iubirea. În fața unei lamaserii pe poarta căreia erau sculptate două animale feroase cu ochi de broască și coarne de drac, așezată pe iarba bogată, stătea un fel de moșdădă fără brațe și fără picioare cîntînd încet în voce subțire: „Tu ești mai strălucitor decît soarele și mai înalt decît munții lui Himala, înlîmă ta n-are moarte și ești vesnic ca Eternul Cer Albastru”.
— Îl vezi? A fost cîntărețul meu preferat. I-am dat în păstrare o lăută de aur și nenorocitul a pierdut-o sau a vîndut-o pe bătură. N-am mai găsit niciodată. Am vrut să-l omor dar l-am iertat și i-am tăiat miștile și picioarele. Să nu mai poată cînta niciodată din lăută și nici să umble din loc în loc ponegrindu-mă în bajalele sale. Aici e obligat să mă laude.

Intrară în interiorul templului și se opriră în fața altarului aurit.
Pe postamentul de jad un Budha de dimensiuni uriașe îl privea placid și fericit. Se auzi un sunet de gong îndepărtat și o chemare de trimbiță răgușită spintecă aerul. Dintr-o firidă laterală se desprinsese un lama uscat ca un pîn, învesnit în galben și începînd să cânte o cântec al altarului purtînd în palme o tavă din care se înalță fumul albastru.
— Am auzit, zise Marele Han arătînd spre statuie că acest stăpîn al vostru este nemuritor și locuiește în cer. Nu nu să-l văzut niciodată și totuși îl cunoașteți chipul. Ce-mi poți spune despre aceasta?
— El e începutul și sfîrșitul. Nu l-am văzut dar știm că așa arată.
— Trimșiți lui pe pămînt sint tot nezburători. Cînd obosesc se retrag în nori și după o vreme coboară pe pămînt luînd altă înfățișare.
— Adică întineresc, vru să știe Marele Han.
— Intr-un fel da, răspunse pustiucul. Acum, în țara mea îndepărtată, noul trimis a lui Budha are abia nouă ani.

— Se poate. Cred că spui adevărul des! I mijloc trebuie să fie o sarlatanie. În celalalt templu credincioșii de acolo se roagă în fața a două bucați de lemn pușe crucii una peste alta și așteaptă să învie un Budha mult mai slab și mai înalt.

Mircea Micu

MIRCEA CEL MARE

Urmare din pag. 1

Pierzînd controlul, pentru aproape un an, peste o mare parte din țară, și trebuind să lase însăși capitala în minile „uzurpatorului” Vlad, Mircea s-a dovedit, la fel ca Ștefan cel Mare înainte, în 1383, prin unirea Poloniei cu Lituania sub sceptrul lui Vladislav Jagello, la nord și nord-est, dincolo de hotarul celelalte țări românești, Moldova, se puseseră bazele altui stat de proporții și ambiții imperiale, unul regat care, la vremea sa, a fost unul dintre cele mai întinse și mai puternice din Europa, cu excepția Imperiului în formare al sultanilor.

„Mircea I a devenit, în felul acesta, cel dintîi sef de stat român confruntat cu ceea ce s-a numit, mult mai tîrziu, „condiții interimperiale” a pămîntului românesc, mereu cîntat și mereu agreat dinspre toate azimuturile de mari puteri al căror nume s-a schimbat în decursul vremurilor, dar fenomenul în sine, adică nevoia imperioasă de a veghea necontenit spre toate hotarele, a rămas neșchimbată. Și, cu ea, nevoia unei diplomații și unei arte politice cum nici unui popor nu i s-a impus în așa măsură ca o chestiune de viață și de moarte.

Din aceleași motive, un popor născut cu vocația păcii a fost constrins să se transforme într-un popor de osteni necontenit gata de a se stringe, la un semn, spre a-și apăra glia. Tot Mircea I a fost acela care a reușit să dea societății românești — și exemplul său va fi urmat de toți cei ce vor veni, dintre care cel ce i se va alătura în strălucita glorie va fi Ștefan al Moldovei — acea structură despre care N. Iorga scria: „Suntem deci, supt raportul guvernării, mai sus decît cele mai multe țări din Europa. Cu instituțiile de acolo, turcii ar fi trecut peste noi și doam, rămân noi singuri și nu ne-am confundat, cum se mai crede de toată lumea, într-un fel de robie otomană, de care ne-am fi eliberat în secolul al XIX-lea numai, aceasta se datorase faptului că eram o comunitate militară strîns legată, răspundînd la fiecare prăvălă a Domnului” (Paralele și inițiative de istorie universală la români, București, 1939, p. 10).

În cei peste 30 de ani de domnie, Mircea cel Mare a fost obligat să facă față unor acțiuni militare dumșanoase asupra Țării Românești și unor încercări de înăpădărire, direct sau prin domni suptuși, care veneau nu numai din partea „păgînilor”, ci și din partea regatelor creștine pe care le dorise și cu care se considerase aliat loial. A fost constrins o dată să-și determine, cu forța armelor, aliatul ungar să se întorcă la el acasă, păstrîndu-se de a fi de cotropise. Și a trebuit să suporte din partea altui aliat creștin — regatul Poloniei — o lovitură în spate tocmai atunci cînd intrugul potențial militar al țării se cerea mobilizat în oprirea expansiunii otomane la Dunăre.

Natalia Iofan : „Peisaj Dobrogean”

Lîngă inima oamenilor

Urmare din pag. 1

În ritmurile și vibrația lor ceva din întimplărilor de viață și vibrația sufletescă a acestor oameni.
Dialogurile cu oamenii, cu fărâșii de bunuri materiale și spirituale, se desfășoară clar acolo unde ei muncesc: în incinta halei industriale, în laboratorul de electronică sau chimie, pe șantiere unde se construiesc cargourile, se aruncă poezii supt peste ruini, în amfiteatrele studențești, în cluburi și case ale pionierilor, în căminele culturale de la sat. Se ivesc în felul acesta posibilități multiple de a intrizia îndelung într-un loc sau altul, de a cunoaște direct mutațiile care se petrec, de a-l auzi pe oameni cum gîndesc, cum își alcătuiesc viața, lumea de mine. Cuvintele curg simple, ca și gesturile lor, totul apare firesc, semn că ei, cei pe care-i întîlnim, și-au însușit din părinți un mod autentic de a fi, de a vedea și plămînd lucrurile. Își comunică gîndul deschis, nu se feresc să-și enumere dificultățile pe care uneori le mai au de învins, iar cînd e vorba de izbîzni te lasă să le descoperi singur, cu ochii tăi. Și nu e deloc întîmplător că scriitorul devine mai întîl reporter, dornic să comunice, nu doar prin cărți, ci imediat în pagina de ziar ceea ce vede, ceea ce simte, ceea ce se petrece aici și acum. Întîlnirile literare dobîndesc înfățișarea unor mereu mai substanțiale și pasionate sărbători ale spiritului. Într-un loc sau altul, se contenează în fața celor prezenți ultimele cărți apărute. Se pun întrebări înclinate despre rosturile sociale și etice ale scrierilor, despre generația unor opere. Desori, participanții la întîlnirile cu scriitorii viu îmbrăcați în costumele lor cele mai frumoase, dintr-o anume zonă etnografică, sint gata să reconstituie în fața oaspeților obiceiuri străvechi, deschizîndu-și sufletul în jocuri și ritualuri pline de culoare și sens.

Este știut că valorile spirituale se modelează în consonanță cu traul și gîndirea contemporanilor noștri și — numai știindu-le în profunzime vigoroasă și înfățișarea — putem noi însine să ne modelăm scrisul, să ne revigorăm inspirația.

și cu o coroană de spîln pe cap. Eu cred că toate acestea sint minciuni.

De afară se auzi tropot de cai și sunet subțire de clopoțel vestind sosirea unui sol aducător vestii importante. Hanul se oprî din perorație întorcîndu-se spre usa în dreptul căreia apăru un mongol tînăr și plin de praf tînînd în mina dreaptă pecetea de liberă trecere. Se aruncă cu fața la pămînt și vorbi cu buzele lipite de pămîntul rece.
— Slăvite Han, vin cu veste de la fiul tău cel mare care cere îngăduință să-și pregătească oastea și apoi să-ți vină în întîmpinare.
Hanul ascultă cu atenție și după ce solul dispărură se întoarse spre pustiucul spîln.
— Ai avut dreptate. Nici de data aceasta n-a vrut să mă asculte. Întîrzie scormind diferite motive. Se prefacă că e supus și mă iubeste dar știu că nu mă poate suferi și că mă înfruntă de cîte ori are prilejul. Pentru asta am să-l pedescem oare.

În timp ce se îndreptau spre iesire Marele Han roși răspicit un fel de ultimatum amenințător:
— Bătrîne, îți dau trei zile răgaz ca să-ți gîndești și să-mi răspunzi dacă mă poți face nemuritor ca pe acest Budha al vostru.
În fața lamaserii se adunaseră mai mari capitale, generali și nobili cu funcții înalte, prăbustii în praful drumului.
Hanul îl privi prin pleoapele întredeschise și văzîndu-l bogatul îngrășat și puhave și vînzîndu-l bogatul își spusese pînă la urmă: „În țara ta ești un tînăr și săraci. Eu i-am ridicat și le-am dat bogății fiindcă au luptat alături de mine. Acum sint grași și lenși. S-au mutat în aceste palate și nu mai știu cum miroase iarba stepei și nici cum sună țigăii sabie. Au adunat averi desi poartă moșii și au cîștigat toți oamenii treburile și sînt egali și la fel de bogăți sau săraci. Ce merită ei fiindcă nu m-au ascultat?”

— Nu știu, se eschivă pustiucul. Asta veți hotărî singur.
Mircea se încrunță și ridicînd mina rosti un ordin înspăimîntător:
— Toți generali și nobili aici de față, pînă mi-lie asfîntitul lunii își vor dărîma paletele și se vor muta în stepă locuind în iurte ca și strămoșii lor.
Se auzi un murmur abia deslușit și unul dintre generali încerca să ridice capul și să spună ceva.
Hanul îl întoarse spatele și se îndepărtă cu pași repezi urmas de lunecarea șerpească a bătrînelului pustiuc.
Cînd ajunseră departe în stepă urechile lor deslușiră primele lovituri infundate sunînd dinspre zidurile capitalei.

Mircea Micu

CENACLU BISTRITEAN

Pe osul lor e ctitorită țara

Pe osul lor e ctitorită țara, Tabloul voliv de lacrimă și vers Desăvîrșind lumina de neșters. Ce explodează-n muguri primăvara.

Din vechi brisavoae care nu s-au șters În pantheonul lor e vie para Prîdvorilor de seve care vara Apîrînd noi măci de dolne-n univers.

Și dacă sacrii noștri tricolori Ca soarele din piept e de fierbinte E pentru că eroii nu ne mor,

Ci prin redute aspre de cuvînte Cînd terble din fîntina lor ne dor, De ei ne-aducem pururea aminte.

Cit te iubesc
nu pot în grai a spune

Patru mea — columnă de lumină, Și firea te meu de telepeleone, Preaîndoiroarea mea de rod minune, La care ființa noastră se închină.

Cit te iubesc nu pot în grai a spune, Pînă de plai cu unduire lîmă, În cei ce-au fost, în cei ce va să vină, Cu galaxii de sori să te-nucunune.

Hibrea-mi pentru tine nu cunoaște Hotar de gînduri dar de vis liman, Cînt timp ești sunetul ce pur mă naște

Sub cel mai sacru gură contemporan, Al căruî mereu de pară mă renaște : Să te dozez cu ei mai mult te am.

Remember
Să ne-amîntim prin ierburi de părinți Cînd brazii lăcrîmăză-n noi rășină ; Și orice ram ascunde-n el un fluter, Și orice izvoare un tulinic de lumină.

Să ne-amîntim prin frasinii de străbuni Cînd iarba lăcrîmăză-n inimii rouă ; În paștile tinerii noi înscipă Luceferii lui sfî sufletul ni-l plouă.

Să ne-amîntim prin paltini de strămoși Cînd hototese pădurile de muguri ; Iar soarele e un fagure de aur Ce toamna se prelinge-ntr-un struguri.

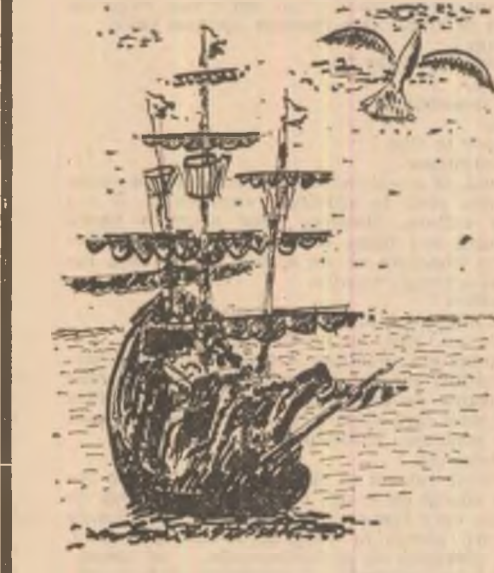
Să ne-amîntim prin ierburi de părinți Cînd ne-am muta-n lucrare și trifoi, Iar fiii noștri zilnic vor asterne Un fin brumat de liniști peste noi.

Luca Onul

Dor de neam
chiar înainte de a fi poet mama-mi zicea tristă o-o să ningă și să-mi uia căciula cea de miel și mînușă neagră-n mina stîngă se adevărea cuvîntul ei cînd nîngea frunus ca în baladă și mi-am seos atunci la plivit sufletul din strămoșeasca ladă învîntam cuvinte pe de rost spuneam vatră și vîtra și stîna românește curețam și drept îmi creștea o mină lîngă mină orocîcum celule și iubeam trupul țării noastre reinviate din Bălcescu îmi făceam îndemna Avram Iancu mă purta la sate înșieșea din carele cu fin o duceam și o vărsam acasă se-auzea în depărtări arînd și fon bătîndu-și grav o coasă.

Identitate
acelea au căpșana legrîntime zi de zi au îngălbenit și s-au îndoit la colțuri ele arată un chip adoma curcubeului cîle nu mi s-au întimplat în acest anotimp la centenarul pădurii se îngustează ziua tot mai mult îmi trebue tot mai puțini pași să-și strîbată adincul cerul poartă țevl de aluminiu

20 SEPTEMBRIE 1986

Desen de Sabin Șelănuț

REVISTA REVISTELOR

Muzeul formulelor rutiniere?

avind pe copertă o frumoasă imagine a domnițorii Mircea cel Mare, „acum numărăm magia! Magazin istoric nr. 9, septembrie 1986) grupază 5 articole consacrate aniversării celor 600 de ani de la urcarea sa pe tronul Țării Românești. Primul, 1386-1986: „To, Mircea, mare voievod”, este semnat de Ștefan Ștefănescu, membru corespondent al Academiei R. S. Române și reproduce (cu variante redactionale, interesante pentru cine face comparația, dar care nu schimbă situația), articolul publicat cu o lună în urmă de Revista de istorie, nr. 7, pp. 619-624, sub titlul Mircea cel Mare — personalitate de seamă a istoriei poporului român. Intrucît autorul reia, aproape în întreg articol, textul despre același subiect din cartea sa Tara Românească de la Basarab I „Intemeietorul” pînă la Mihai Viteazul, București, 1970, stadiul cunoștințelor noastre despre subiect este oprit la data respectivă. Alți „semnatori” și și tezele privind confruntarea româno-otomană de la Rovine (care au stîrnit în ultima vreme atîtea discuții și s-au soldat cu unele contribuții discutabile) sint însă mai vechi de anul 1970, deoarece aparțin în întregime lui Barbu T. Cișpina (1923-1959) și pot fi găsite (cu sori cu același cuvînte) în Scrieri istorice vol. I, București, 1973, pp. 248-281.

Mircea și lumea românească a vremii sale de dr. Constantin Rezachevici aduce o viziune interesantă și argumente inedite (prezența vorticului moldovean Drăgoi în componența delegației muntene la tratativele de la Radom care au dus la încheierea tratatului munteanopol) în sprînjînii ideii că acest mare șef de stat a fost și cel dintîi unificator al energiiilor românești. O dată mai mult se vede cîtă dreptate avea N. Iorga în 1938, cînd rostia cuvintele: „urmasul peste un veac și jumătate al faptei sale, Mihai Viteazul” (Rostul lui Mircea I-lu, în „Revista istorică” nr. 4-6/1938, p. 155).

ca o mașină vaporosă ce merge cu oase de-ale noastre Iată deia simț venirea-nirebrărilor jucat la zaruri de dimineața pînă seara fruntea treind prin holdele mari un pas lăsat să se întimpele la marginea unei ploioase zile ingenuchinînd în fața adăosecței materii

mă duc să dau lapte șarpelui de sub casă.

Gavril Moldovan

Sclavă și luni
trimbife au venit și au vestit duminica cocosi au venit și au vestit duminica noi am venit și am vestit duminica noi care singuri așteptam duminica în șinul duminicii duminica n-a venit pentru că demult era cu noi duminica slavă și luni.

Îndrăgostit nu te simți în stare
îndrăgostit nu te simți în stare să-ți auzi trupul părăsindu-se kalos este semnul că tu ești setea care bîntuie prin gura beđuinului strigă !

Indeamnă-te spre cele de sus salvînd neputința prin apă, duh și foc lămurit lîngă tine sint cele zădărnice așteptări la mizeul nopții cei fără undelele te vor părăsi singur tu primi-vei lumina mirelei și dansul luminărilor inconjurîndu-te

ochiul se va mișca în numele tău iubindu-te crede numai înecarea numă și înecarea marea liberădeci este un podis la trei zile după moarte vin cămilele împăratului tu ești setea care bîntuie prin gura beđuinului strigă !

Ioan Pinteau

Mereu întorcerea acasă
Iată, haina uitată în podul bătrîn mirosul de fum și paingul, cuburii de vrăbi în ea se aștern ca un scurum. Mamă nu mai știu cine zărire în zidul de piatră clipocul de apă ca o chemare-n adine, nu mai știu de ural roua pe firul de iarbă și-apoi se lasă ca o ceață-a uitării, ca un gînd. Iată haina rămasă pe trupul meu ca o brumă eu, ca o uitare trecînd...

Mereu întorcerea acasă
Si eu unde sint cînd de cîntecul acului nu-mi găsesc singurătatea, cînd de ciocirile nu mă pot înalța. Si eu unde sint cînd minile tale atîng rîmîrșul, cînd sub pleoapele mamei alunceă amintirea, și țpătul pameului e ca o chemare în pîntecul dimineții...

Racz Atila

Pe malul Crisului Repede
Plutește pe apa Crisului Repede Lumea mea de copil Ca un verde catarg. De o parte și de alta Orasul seamănă mereu cu o pasăre uriașă Bătînd din aripi Sub soare. Cum nu știam atunci să-mi fac provizii Din păstăile dulci ale copacilor Atîniată lîngă zidul cazarmii de grăncieri Ori dragostea ascunsă în boboci a fetelor Să o invirt cu trenul pe circuitul visat, Floarea acelor ani o port în sacoașă Fulger sufletese la nevoie...

Luca Onul

Jocul cu iarna
Joc cu iarna. Armăsar alb fuge Prin curtea bucuriei. Căpăstrul îi strălucete ca un oraș focalus. Unde e mireasa cu parul de fulgi? Unde e anul copil? Mă joc cu iarna, În sa văd sănii roșii luecînd Pe nervul sufletului. Frigul, ascundîndu-se într-o blană solară, Tu, tinărit și departe între păduri, Gheafa subire a timpului. Iubirea, fular învîrtîndu-se în jurul celor. Căutăm împreună diamante albe.

Alexandru-Cristian Miloș

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

20 SEPTEMBRIE 1986

